

Values Affecting Coaching of Upper Secondary School Students

Chidchanok Churngchow¹ Suwimon Kiokaew²
and Jarernporn Kaw-la-ierd³

¹ Ph.D.(Educational Research and Testing), Associate Professor,
Department of Educational Evaluation and Research,
e-mail address: cchidcha@eduadm.edu.psu.ac.th

² Ph.D.(Science Education), Associate Professor,
Department of Education,
Faculty of Education

³ Ed.M.(Educational Measurement and Research),
Department of Internal Medicine,
Faculty of Medicine, Prince of Songkla University

Abstract

The objective of this qualitative research was to describe and discern the values that affected the coaching of upper secondary school students. The data was collected from May to October in 1999, through observation of teaching and learning in coaching schools, and in-depth interviews with tutored students in Hatyai City Municipality, Songkhla Province, their parents, teachers from coaching schools and teachers from high schools. Certain values affecting the needs for coaching were found to stem from the students' belief that coaching schools could provide some shortcuts to problem solving, and integration of lessons; that coaching schools and high schools had different aims of teaching; that university lecturers who were also teachers at coaching schools offered good quality of teaching; that the Entrance Examination papers did not cover the entire lessons; that coaching allowed the students to practice doing sample examination questions although it did not guarantee that they would be admitted to the university; that coaching had no detrimental effects on school and family activities, and that coaching was counted as one of the worthwhile educational investments.

Keywords: coaching, secondary education, values

ค่านิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชิตชนก เขิงเขาว¹ สุวิมล เขี้ยวแก้ว² และ เจริญพร แก้วละเอียด³

¹Ph.D.(Educational Research and Testing), รองศาสตราจารย์,

ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา

e-mail address: cchidcha@eduadm.edu.psu.ac.th

²Ph.D.(Science Education), รองศาสตราจารย์,

ภาควิชาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์

³ศ.ม.(การวัดผลและวิจัยการศึกษา), นักวิชาการศึกษา,

ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายและทำความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลใช้วิธีสังเกตการเรียนการสอนในโรงเรียนกวดวิชา และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกต่อกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนที่กวดวิชาในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้ปกครองของนักเรียนที่กวดวิชา ครูโรงเรียนกวดวิชา และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ.2542 ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาเกิดจากปัจจัยต่อไปนี้ ได้แก่ นักเรียนมีความเชื่อว่าเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่มีการสอนเทคนิคคิดลัด การสอนใช้วิธีการเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียน จุดมุ่งหมายการสอนที่ต่างกันระหว่างโรงเรียนกวดวิชาและโรงเรียนมัธยมศึกษา อาจารย์จากมหาวิทยาลัยในโรงเรียนกวดวิชาที่มีคุณภาพการสอนดี ข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยไม่กระจายเนื้อหาบทเรียน การกวดวิชาไม่ได้ประกันว่าจะต้องสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ แต่ทำให้ได้ฝึกทำโจทย์ตัวอย่างข้อสอบมากขึ้น การกวดวิชาไม่ส่งผลเสียต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนและครอบครัว และการกวดวิชาถือว่าเป็นการลงทุนทางการศึกษาอย่างหนึ่ง

คำสำคัญ: กวดวิชา, ค่านิยม, มัธยมศึกษา

บทนำ

ปัญหาในการดำเนินงานการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่งของสังคมปัจจุบันคือค่านิยมของนักเรียนและผู้ปกครองที่ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เนื่องจากผู้ที่สำเร็จการศึกษามีโอกาสก้าวหน้าและนำไปสู่อาชีพที่มั่นคง มีศักดิ์ศรี และเป็นที่ยกย่องนับถือในสังคม ทำให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา

ในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่กำลังจะก้าวไปสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา ต่างมุ่งหวังที่จะเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาเท่าที่ความสามารถทางสติปัญญาและฐานะ

ทางเศรษฐกิจของครอบครัวจะเอื้ออำนวยให้ ด้วยเหตุนี้เองทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ประสงค์จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่างพยายามขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือไปจากที่ได้เรียนมาจากโรงเรียน และเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอบแข่งขันทางเลือกหนึ่งที่นักเรียนหันมาให้ความสนใจคือการเรียนกวดวิชา ประกอบกับการสนับสนุนจากผู้ปกครองให้บุตรเรียนกวดวิชา บางคนพยายามศึกษาดูว่าสถาบันกวดวิชาใดที่เป็นที่นิยมเพื่อส่งบุตรหลานตนไปสมัครที่สถาบันนั้น เพราะเชื่อว่าการเรียนกวดวิชาในสถาบันนั้น หรือกับอาจารย์ที่มาจากสถาบันที่มีชื่อเสียงซึ่งอาจจะรู้แนวข้อสอบเข้าเรียนต่อช่วยให้บุตรมีโอกาสสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้มากกว่าวิธีอื่นๆ (รวิวรรณ ชินะตระกูล, 2530, 5) และจากสถิติจำนวนผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2537-2540 พบว่ามีจำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา มีผู้สมัครสอบเพิ่มขึ้นในทุกปี โดยเฉลี่ยปีการศึกษาละ 151,903 คน ในขณะที่ทบวงมหาวิทยาลัยสามารถรับได้ประมาณร้อยละ 28 และหากจำแนกตามสภาพทางการศึกษาพบว่านักเรียนที่สอบเทียบชั้นมัธยมศึกษาปีที่หกสามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้ และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีการศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2537-2540).

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสองฉบับคือ ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนกวดวิชา และการกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเผยแพร่ในปี พ.ศ. 2525 และ พ.ศ.2526 ตามลำดับ ผลสรุปจากการศึกษาครั้งนี้คือ (1) การกวดวิชามีความสัมพันธ์กับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ กล่าวคือนักเรียนที่เรียนกวดวิชาสามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้ในอัตราที่สูงและเพิ่มขึ้นทุกปี คือจากร้อยละ 36.2 ในปี พ.ศ. 2517 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 42.9 ในปี พ.ศ.2520 (2) ระบบการกวดวิชาจะสอนเฉพาะวิชาการที่จำเป็นในการสอบคัดเลือกเท่านั้น (3) การสอนตลอดจนหลักสูตรในระบบโรงเรียนนั้นไม่

เอื้ออำนวยต่อการสอบคัดเลือก นักเรียนและผู้ปกครองมองว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนไม่เพียงพอที่จะทำให้ นักเรียนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ (อภิชัย พันธเสน, 2530) และจากรายงานผลการศึกษาของสุภาภรณ์ พลนิกร (2540, 82-85) เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียนในการเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ.2539 พบว่าปัจจัยสำคัญที่นักเรียนกลุ่มศึกษาใช้ในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนกวดวิชา มี 9 ปัจจัยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยคือ ทำเลที่ตั้ง สภาพแวดล้อมในโรงเรียนกวดวิชา สิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร อาจารย์ ผู้สอน อุปกรณ์ด้านสื่อการสอน ห้องเรียน เอกสารประกอบการสอน บริการเสริมอื่นๆ อย่างไรก็ตามการศึกษาค้นคว้าวิจัยทำการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) ซึ่งคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่เรียนกวดวิชาในบริเวณสยามสแควร์ จำนวน 17 แห่งเท่านั้น และได้เสนอแนะให้มีการศึกษาที่เป็นระบบมากขึ้น

ในปี พ.ศ.2541 สำนักวิจัยเอแบค-เคเอสซี อินเทอร์เน็ตโพล ได้สำรวจสนามเรื่องเด็กเตรียมเอ็น-ทรานซ์คิดอย่างไรต่อการศึกษาไทย ผลการศึกษาพบว่านักเรียนส่วนมากมีความเห็นว่าการเรียนกวดวิชามีความจำเป็นต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (เด็กเตรียมเอ็นทรานซ์คิดอย่างไรต่อการศึกษาไทย, 2541, 4) นอกจากนั้นศูนย์วิจัยกสิกรไทยได้สำรวจกิจกรรมในช่วงปิดเทอมในปี พ.ศ.2541 โดยสำรวจจากผู้ปกครองของเด็กอายุระหว่าง 7-15 ปี จำนวน 347 คน พบว่าผู้ปกครองส่วนมาก (ร้อยละ 67.7) ให้บุตรทำกิจกรรมต่างๆ โดยกิจกรรมที่ได้รับความสนใจมากเป็นอันดับ 1 คือการเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อ จึงเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความจำเป็นของนักเรียนและผู้ปกครองที่ต้องหันมาให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชามากขึ้น (วัลย์ลักษณ์ พิริยะ-สุวรรณค์, 2542) อย่างไรก็ตามจากรายงานชี้พิจารณาการศึกษาโลกที่เกี่ยวข้องกับการเรียนกวดวิชาพบว่าค่านิยมทางการศึกษาของชาวเกาหลีซึ่งให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับสูงเช่นเดียวกับประเทศไทย ดังนั้นผู้ปกครองชาวเกาหลีจึงยินดีทุ่มเงินจำนวนมากเพื่อจ้างครูพิเศษมา

สอนกวดวิชาบุตรของตนเองจนกลายเป็นปัญหาหนึ่งที่รัฐบาลจำเป็นต้องออกมาตรการรณรงค์ยกเลิกการกวดวิชา เพื่อปลดปล่อยภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง (อมรวิรัช นาคทรพรพ และ สัจจวรรณ รัตตะระโทก, 2542)

จากสภาพการณ์ที่มีการแข่งขันในการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่ออย่างดำเนินไปอย่างเข้มข้นนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงมีความต้องการสนับสนุนบุตรหลานให้เรียนกวดวิชา เนื่องจากเกรงว่าบุตรหลานของตนอาจพลาดหวังในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ด้วยเหตุที่นักเรียนคนอื่นๆ ต่างเรียนกวดวิชากันแทบทั้งสิ้น ดังนั้นกลุ่มที่เสียเปรียบในระบบเช่นนี้คือ นักเรียนที่มีฐานะไม่ดีนักผู้ปกครองไม่สามารถให้การสนับสนุนบุตรในการเรียนกวดวิชา เหตุผลดังกล่าวจึงเป็นการขยายช่องว่างของโอกาสทางการศึกษาในสังคมให้กว้างออกไป และส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษา ปรากฏการณ์การเรียนกวดวิชาจึงเกิดจากค่านิยมความเชื่อและสภาพทางสังคมที่ทำให้นักเรียนและผู้ปกครองยอมรับและมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับการเรียนกวดวิชา ดังนั้นการแก้ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องแก้ไขที่เจตคติของคนในสังคมก่อน รวมทั้งความรู้สึก (Feelings) ความคิดเห็น (Opinions) ซึ่งเป็นระดับความเชื่อของบุคคลที่ผ่านการไตร่ตรองจากระดับที่ใช้เหตุผลน้อยที่สุด จนถึงขั้นการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนยอมรับและนำไปสู่พฤติกรรมการเรียนกวดวิชาในที่สุด อย่างไรก็ตามพฤติกรรมดังกล่าวที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันได้กลายเป็นค่านิยมที่สังคมกลุ่มหนึ่งยอมรับและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยโดยการพยายามทำความเข้าใจพฤติกรรมดังกล่าวซึ่งเกิดขึ้นจากลักษณะทางจิตใจ และเงื่อนไขของระบบสังคมที่บุคคลเหล่านั้นเผชิญอยู่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เห็นภาพรวม โดยเริ่มจากสภาพเงื่อนไขและความจำเป็นต่อการเรียนกวดวิชา กระบวนการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา รวมทั้งการสร้างระบบความเชื่อที่อาศัยเหตุผลในระบบต่างกัน จนกลายเป็นค่านิยมที่มีต่อการเรียนกวดวิชา โดยศึกษาจากมุมมองของนักเรียนเองซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจและอธิบายถึงค่านิยมที่มีต่อการเรียนกวดวิชาได้ การศึกษาครั้งนี้จึงนำระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการศึกษา และคาดว่าผลการ

วิจัยจะเป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ จากมุมมองของนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในปรากฏการณ์รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มผู้ปกครองกลุ่มเพื่อน และกลุ่มครูผู้สอน ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายและทำความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยมีประเด็นในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพเงื่อนไข และความจำเป็นในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา การเลือกรายวิชาเรียน สถานที่เรียน และการเลือกอาจารย์ผู้สอน
3. เพื่อศึกษาค่านิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประเภทพหุกรณีศึกษา (Multi-Case Study) ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มนักเรียนที่เรียนกวดวิชาจำนวน 20 คน จากโรงเรียนกวดวิชาสองแห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลได้ ผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งยินยอมให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย จำนวน 15 คน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนแปดคน และครูในโรงเรียนกวดวิชาจำนวนหกคน อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวไม่ได้ให้ข้อมูลจนถึงสุดกระบวนการทำวิจัยจนครบถ้วนทุกคน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมหกเดือนคือ ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม 2542 โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสามลักษณะคือการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเข้าไปสัมภาษณ์นักเรียนที่เรียนกวดวิชาตลอดระยะเวลาหกเดือนเป็นข้อมูลที่ได้จากการพูดคุยและทดสอบซ้ำหลายครั้งเพื่อที่จะได้รับความถูกต้องของข้อมูลมากที่สุดบางประเด็นของข้อมูลสามารถเก็บได้ตั้งแต่การพูดคุยในช่วงระยะแรกๆ จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ในระยะแรก และจะเป็นข้อมูลที่น่ามา กำหนดเป็นแนวทางในการกำหนดแนวคำถาม (Interview Guide) สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกต่อไป

การศึกษาครั้งนี้มีวิธีการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลโดยการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจากการบอกเล่าของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน ในบางประเด็นคำตอบที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอเพื่อหาข้อสรุปในผลการวิจัย ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสอบถามจากบุคคลที่เกี่ยวข้องและรู้เรื่องราวของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดี ซึ่งอาจเป็นผู้ปกครองหรือญาติ รวมทั้งครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นักเรียนศึกษาอยู่ และครูในโรงเรียนกวดวิชา โดยการสัมภาษณ์จากแนวคำถามที่วางไว้ และประเด็นต่างๆ ที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลซ้ำเป็นครั้งที่สองและสาม เมื่อพบว่ามีข้อมูลเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มานั้น ตอบปัญหาการศึกษาหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มาแต่ละครั้งตรงกันเพียงใด ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ข้อมูลนั้นเพียงพอหรือยัง การตรวจสอบข้อมูลครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้วิธีแบบสามเส้า (Triangulation) โดยพิจารณาถึงเวลา สถานที่ บุคคล หากข้อมูลต่างกันด้วยเวลา สถานที่และบุคคล ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ (Denzin, 1970 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช 2540, 129) หลังจากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาโดยจัดกระทำโดยทำการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบถึงบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ต้องการศึกษาที่ปรากฏอยู่ในส่วนต่างๆ ของบทสนทนาทั้งหมดและนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดจากการสังเกต หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดโดยผู้วิจัยวางตัวเป็นกลาง วิเคราะห์ข้อมูลขั้นสุดท้ายต่อไป โดยดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. การเปรียบเทียบคงที่ (Constant Comparison) คือการแสวงหาความเหมือนและความแตกต่าง

ที่มีอยู่ในคุณภาพ (Qualities) หรือคุณสมบัติ (Property) ของข้อมูลตั้งแต่ 2 ชุดขึ้นไปอย่างมีระบบ เพื่อสร้างข้อสรุปที่กล่าวถึงลักษณะร่วมและความแตกต่างของข้อมูลสองชุดนั้น

2. การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) ตามกรอบที่ใช้ในการวิจัยในลักษณะเชิงบรรยาย ซึ่งวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ศึกษาจากวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลเชิงรูปธรรมย่อยๆ หลายๆ กรณี มาสรุปเป็นข้อมูลเชิงนามธรรมโดยพิจารณาจากลักษณะร่วมที่พบนั่นเอง

ผลการวิจัย

1. สภาพเงื่อนไข และความจำเป็นต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำเป็นต้องมาเรียนกวดวิชานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสามประการดังนี้

1.1 ปัจจัยจากตัวนักเรียนเอง

1.1.1 การวางจุดมุ่งหมายการเรียนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย สำหรับข้อคำถาม “ทำไมต้องมาเรียนกวดวิชา/จำเป็นหรือที่ต้องมาเรียนกวดวิชา” นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนจะตอบคำถามนี้อย่างรวดเร็วว่า “ต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ ทำข้อสอบเอ็นทรานซ์ให้ได้มากที่สุด” คำตอบเหล่านี้แสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้เรียนเพราะทุกคนต่างวางเป้าหมายของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว และมั่นใจว่าการมีโอกาสเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยจะนำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิตการศึกษาและจะรวมไปถึงความสำเร็จในชีวิต จึงพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองมีโอกาสชนะคู่ต่อสู้ในสนามสอบแข่งขัน แม้ว่าจะต้องแข่งขันในอัตราที่สูงขึ้นก็ตาม การเรียนกวดวิชาจึงเป็นวิธีการเดียวที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่า จะช่วยให้ตนเองมีความพร้อมมากขึ้นสำหรับการสอบแข่งขัน

1.1.2 การเลือกคณะ/สาขาวิชา ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย การเลือกคณะหรือสาขาวิชาที่อยู่ในความนิยมของสังคม และมีสัดส่วนการแข่งขันที่สูงมาก เช่น คณะแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษศาสตร์

หรือคณะวิทยาศาสตร์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเห็นถึงความจำเป็นในการเรียนกวดวิชา เพราะการแข่งขันในคณะดังกล่าวมีสูงมาก โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยปิดที่มีชื่อเสียงคนที่ทำคะแนนสอบเข้าได้สูงย่อมมีโอกาสมากกว่าในการเข้าเรียนในคณะดังกล่าว

1.1.3 อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนส่งผลโดยตรงต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการพูดคุยและมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนหรือรุ่นพี่ที่เคยเรียนกวดวิชามาก่อน และประสบความสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในขณะที่เป็นที่นิยมของสังคมเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาสนใจเรียนกวดวิชามากขึ้น และมักจะสอบถามหรือได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน สิ่งหนึ่งที่มักจะได้รับการพูดถึงคือสถานที่เรียนกวดวิชา รวมทั้งรายชื่ออาจารย์ที่สอนดี มีเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ที่ดีในแต่ละรายวิชาของโรงเรียนกวดวิชาแต่ละแห่ง สิ่งเหล่านี้จะคอยกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างพร้อมที่จะเรียนกวดวิชาตลอดเวลา โดยเฉพาะการเห็นเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนต่างหันมาเรียนกวดวิชาแทบทุกคน ทำให้ตนเองต้องตัดสินใจเรียนกวดวิชาตามกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้บรรยากาศการแข่งขันในชั้นเรียน การเปรียบเทียบและแข่งขันทำคะแนนในแต่ละรายวิชา เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่คอยตอกย้ำให้นักเรียนเห็นความจำเป็นในการเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้น และหากพบว่ามันักเรียนคนใดในชั้นเรียนที่เรียนกวดวิชาด้วยแล้ว มักจะได้รับการคาดหวังจากกลุ่มเพื่อนว่าสามารถทำคะแนนได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่เรียนกวดวิชา และแน่นอนเหตุการณ์เหล่านี้มีส่วนทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกิดความลังเลและไม่แน่ใจในความรู้ที่ตนเรียนมามีเพียงพอสำหรับการสอบหรือไม่ และเกรงว่าหากตนเองไม่เรียนกวดวิชาอาจมีความรู้ไม่เพียงพอสำหรับการสอบแข่งขันทั้งในชั้นเรียนที่ตนเรียนอยู่และอาจรวมไปถึงการเป็นผู้พ่ายแพ้ในการสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยได้ แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่านักเรียนที่เรียนกวดวิชาจะทำคะแนนในการสอบแต่ละครั้งได้มากกว่าผู้ไม่เรียนเสมอไป อย่างไรก็ตามก็การศึกษาครั้งนี้ไม่ได้เจาะลึกถึงกลุ่มนักเรียนที่ไม่เรียนกวดวิชา แต่จากการสอบถามกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง บางคนถึงสาเหตุที่เพื่อนร่วมห้องไม่เรียนกวดวิชาพบว่าไม่มีเหตุผลมาจาก

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ไม่สามารถเอื้ออำนวยค่าใช้จ่ายในการเรียนที่สูงได้ ประกอบกับสถานที่พักส่วนใหญ่อยู่ไกลจากแหล่งเรียนกวดวิชา จึงไม่สะดวกที่จะมาเรียน ในขณะที่ผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียนคนหนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ เธอให้เหตุผลที่ตัดสินใจไม่เรียนกวดวิชาทั้ง ๆ ที่เธอพักอยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่และอยู่บริเวณไม่ไกลจากโรงเรียนกวดวิชาว่าเธอไม่มั่นใจว่าคนที่เรียนกวดวิชาจะมีความรู้มากขึ้น อย่างไรก็ตามนักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาคนหนึ่งเล่าว่าเพื่อนที่ไม่เรียนกวดวิชาในชั้นเรียนของตน จำเป็นต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากการหยิบยืมเอกสารประกอบการสอนของโรงเรียนกวดวิชาจากตนเอง เพราะเกรงว่าอาจจะมีความรู้ไม่เพียงพอสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยนั่นเอง

1.2 ปัจจัยทางด้านสังคมและผู้ปกครอง

การเรียนกวดวิชาของนักเรียนจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองหรือญาติ ถึงแม้ว่าการตัดสินใจเรียนกวดวิชาเป็นความต้องการของผู้เรียนแต่หากพิจารณาอย่างเป็นระบบพบว่าอิทธิพลจากสังคม ผู้ปกครอง/ญาติ เป็นตัวกระตุ้นให้ปรากฏการณ์การเรียนกวดวิชาเกิดขึ้นได้ จากเงื่อนไขและปัจจัยดังนี้

1.2.1 ความต้องการให้บุตรมีโอกาสศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย สำหรับข้อคำถามที่ว่า “ไม่ทราบว่ายากให้ลูกเรียนต่ออะไร” ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรของตนเองมีโอกาสเรียนต่อในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยปิดของรัฐ เพราะเชื่อว่าการมีโอกาสเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยจะช่วยให้อนาคตของบุตรดีขึ้น หรือเป็นที่เชิดหน้าชูตาแก่วงศ์ตระกูลได้ ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนจำเป็นต้องแสวงหาแหล่งศึกษาเพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ ที่ขายในท้องตลาด เช่น วิดีโอ ประกอบการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นการช่วยเสริมการเรียนอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ ดูเหมือนว่ากวดวิชาเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้ปกครองมั่นใจว่าจะช่วยให้บุตรตนเองมีโอกาสมากขึ้นในการสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย แม้จะไม่มั่นใจว่าการเรียนกวดวิชาจะทำให้บุตรสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ แต่ก็เชื่อว่าคนที่เรียนกวดวิชาน่าจะมีโอกาสสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้มากกว่าคนที่ไม่มีโอกาส

เรียนกวดวิชา โดยเฉพาะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในคณะที่นิยมกันสูง การแข่งขันย่อมมีสูง ความจำเป็นที่จะต้องเรียนกวดวิชาย่อมมีมากขึ้น ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนอาจเป็นผู้กระตุ้นและแนะนำให้บุตรมาเรียนกวดวิชา นอกจากนั้นผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังนิยมที่จะเลือกมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ใกล้บ้านและเป็นที่ยอมรับของสังคมสะดวกในการดูแลบุตร โดยเฉพาะความเป็นห่วงใยที่ผู้ปกครองมีต่อบุตรสาว และสามารถประหยัดค่าเล่าเรียนที่ต้องจ่ายในเรื่องที่พักขณะที่เรียนได้ แต่อย่างไรก็ตามการตัดสินใจเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยใดนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนยอมรับว่าตนเป็นคนตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง ผู้ปกครองจะไม่บังคับหรือระบุให้เลือก แต่การร่วมกันคิดปรึกษาเพื่อวางแผนการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นโดยเฉพาะการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้ต่างฝ่ายต่างเข้าใจในบทบาทของตนเองมากขึ้นนั่นเอง

1.2.2 การชี้แนะของผู้ปกครองในการเลือกคณะ/สาขาวิชา ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานของตนมีโอกาสในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะในคณะที่จบแล้วสามารถสร้างฐานะได้ในเวลาอันรวดเร็ว คนในสังคมหรือกลุ่มญาติให้การยอมรับและยกย่องเป็นกรณีพิเศษ เช่น อาชีพแพทย์ หรืออาชีพในลักษณะใกล้เคียง เช่น พยาบาล ทนายความ หรือแม้แต่อชีพรับราชการ ซึ่งผู้ปกครองมั่นใจว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงแม้จะมีรายได้ไม่สูงนักก็ตาม การแนะนำจากผู้ปกครองหรือญาติส่วนใหญ่จะเป็นการแนะนำหรือให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจโดยชี้ให้เห็นผลดีของการเลือกคณะ/สาขาวิชานั้นๆ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าอาชีพที่ผู้ปกครองแนะนำส่วนใหญ่มักจะพิจารณาจากการมีงานรองรับ หรือได้รับค่าตอบแทนสูง ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนคล้อยตามและตัดสินใจเลือกคณะ/สาขาวิชา ตามที่ผู้ปกครองแนะนำ

1.3 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชา

การจัดสภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ครู และผู้ปกครอง เชื่อว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้มีการเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้น

การศึกษาพบว่ามีหลายปัจจัย เช่น กับพฤติกรรมส่วนตัวของผู้เรียน ครูผู้สอน รวมทั้งหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้ โดยเฉพาะนักเรียนที่ต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ปัจจัยเหล่านี้จะกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาเห็นความจำเป็นที่มีต่อการเรียนกวดวิชา สามารถจำแนกสาเหตุได้ดังนี้

1.3.1 นโยบายไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดโครงการสอนเสริม โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยศึกษาครั้งนี้ ได้จัดโครงการพิเศษต่างๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีความประสงค์จะสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เช่น โครงการความเป็นเลิศทางวิชาการซึ่งจัดสอนก่อนการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทางโรงเรียนจะจัดหาครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีความสามารถสูง สอนดีหรือเป็นที่ต้องการของนักเรียนและเรียกเก็บค่าเล่าเรียนคนละ 300 บาทต่อเดือนเพื่อนำมาจัดทำเอกสารประกอบการสอน ผลจากการดำเนินโครงการที่ผ่านมาได้ผลดีในระดับหนึ่ง เนื่องจากในช่วงหลังพบว่าโครงการดังกล่าวต้องยกเลิกไปเนื่องจากหลายสาเหตุคือ (1) ตัวนักเรียนเองที่ไม่ได้ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการอย่างแท้จริง จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมในระยะต้นเทอมมีเป็นจำนวนมาก และกลับลดลงไปเรื่อยๆ (2) การดำเนินโครงการในแต่ละปีต้องรอให้ทางโรงเรียนเป็นฝ่ายจัดขึ้นไม่ได้เป็นความต้องการของนักเรียนเอง (3) โรงเรียนไม่มีนโยบายที่ชัดเจนที่จะแจ้งให้นักเรียนทราบว่าในแต่ละปีการศึกษาจะเปิดสอนหรือไม่เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความสับสนและไม่แน่ใจว่าทางโรงเรียนจะจัดสอนหรือไม่ในแต่ละปี ปัจจุบันถึงแม้ว่าโครงการได้ยกเลิกไปก็ตาม แต่ทางโรงเรียนได้จัดโครงการวิดิทัศน์เพื่อการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง นักเรียนส่วนใหญ่กลับไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร การดำเนินโครงการต่างๆ ของโรงเรียนไม่แก้ปัญหาและเปลี่ยนแปลงค่านิยมของนักเรียนที่มีต่อการเรียนกวดวิชา

1.3.2 หลักสูตรโครงสร้าง 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา การเปลี่ยนแปลงระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยระบบใหม่โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีสิทธิสอบเก็บสะสมคะแนนได้สองครั้ง

โดยสอบครั้งแรกในเดือนตุลาคมซึ่งในช่วงดังกล่าวการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หกยังไม่จบหลักสูตรการศึกษาในภาคเรียนที่สอง ในขณะที่การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยจะต้องใช้ความรู้ที่เรียนตลอดหลักสูตรภาคการศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างหันมาสนใจเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้น แม้ทางโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ปรับหลักสูตรการเรียนการสอน โดยนำหลักสูตรโครงสร้าง 3 มาใช้มีเป้าหมายเพื่อเร่งการสอนเนื้อหาให้จบเร็วขึ้นเพื่อให้นักเรียนเรียนจบหลักสูตรก่อนเดือนตุลาคม เพื่อให้ทันกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่ข้อจำกัดของหลักสูตรหลักโครงสร้าง 3 ที่รวบรัดเนื้อหาวิชาจากเดิมใช้เวลาเหลือภาคการเรียนเหลือเพียงห้าภาคการเรียน และนำเนื้อหาวิชาที่สำคัญซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไป

1.3.3 วิธีการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ จากผลจากการนำรูปแบบการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้มาใช้ยังไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการสอนอย่างแท้จริง กล่าวคือนักเรียนกลุ่มตัวอย่างยังมองไม่เห็นว่าการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่ครูนำมาใช้จะช่วยให้ตนเองมีความรู้มากขึ้นและจดจำเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น ถึงแม้ว่าจะได้ทดลองและฝึกปฏิบัติด้วยตนเองมากขึ้นก็ตาม แต่กลับมองว่าเป็นการเสียเวลาเพราะนักเรียนต้องเป็นผู้กระทำกิจกรรมเองทุกอย่าง การสอนดำเนินไปอย่างช้าๆ จนบางครั้งครูสอนเนื้อหาได้ไม่ครบตามที่กำหนดและต้องมาเร่งสอนในช่วงปลายภาคการศึกษา ทำให้การเรียนการสอนในห้องไม่มีประสิทธิภาพ หากมองปัญหานี้ให้ครอบคลุมในทุกประเด็นจะพบว่าพฤติกรรมกรรมการสอนของครู และนักเรียนเองอาจจะยังไม่พร้อมกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม ทำให้ระบบการศึกษาดังกล่าวไม่บรรลุผลตามที่ตั้งไว้

2. กระบวนการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 จุดเริ่มต้นของการเรียนกวดวิชา

การสมัครเข้ามาเรียนกวดวิชาในการเตรียมตัวสำหรับสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้หมายถึงการเรียนกวดวิชาครั้งแรกของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพราะต่างยอมรับว่าตนเองเคยผ่านการเรียนกวดวิชามาก่อนทั้งสิ้น กล่าวคือการเรียนที่ผ่านมาก่อนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่หรือห้าเป็นการเรียนเพื่อเพิ่มเติมหรือเสริมความรู้ในชั้นเรียน และเนื้อหาวิชาจะเรียนควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ครูผู้สอนจึงเป็นอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตนเรียนอยู่ แต่มักจะเป็นอาจารย์ท่านอื่นซึ่งไม่ได้สอนในชั้นเรียน รายวิชาที่เรียนมักเป็นวิชาที่ต้องอาศัยทักษะการแก้ปัญหาโจทย์จึงจะเข้าใจรายละเอียดของเนื้อหาวิชา เช่น วิชาฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ เคมี ส่วนรายวิชาที่อาศัยทักษะการจำเนื้อหาในบทเรียนเป็นหลัก เช่น วิชาชีววิทยา ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศึกษามักจะไม่นิยมเรียนกวดวิชาเพราะเชื่อว่าสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ด้วยตนเอง ในขณะที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนอาจเริ่มเรียนกวดวิชาตั้งแต่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และยังคงเรียนมาตลอดจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่และห้า นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างหนึ่งคน ยังเรียนเพิ่มเติมโดยการรวมกลุ่มกับเพื่อนๆ ประมาณ 4-6 คน และจ้างอาจารย์มาสอนพิเศษตามบ้านของผู้เรียนอีกด้วย

2.2 การเลือกสถานที่เรียนกวดวิชา

การตัดสินใจเลือกสถานที่เรียนกวดวิชาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างขึ้นกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนหรือรุ่นพี่มากที่สุด การบอกเล่าจากเพื่อนหรือรุ่นพี่ที่เคยเรียนกวดวิชามาก่อน โดยเฉพาะรุ่นพี่ที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยปิดของรัฐได้ มักจะได้รับการยอมรับว่าเป็นคนเก่ง การสนทนาพูดคุยส่วนใหญ่ในหมู่นักเรียนรุ่นน้องมักจะออกมาในเรื่องการสอบถามรายละเอียดข้อมูลการเรียนกวดวิชา ดังนั้นการให้ข้อมูลจากรุ่นพี่เกี่ยวกับคุณภาพการสอนของโรงเรียนกวดวิชา และมีกระป๋ายชื่อ

ผู้สอนในรายวิชาที่ตนคิดว่าสามารถสอนได้ดี มีเทคนิค การสอนที่จำได้ง่าย โดยเฉพาะสอนได้ตรงตามแนวการ ออกข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย รวมทั้งระบุรายชื่ออาจารย์ ผู้สอนในแต่ละโรงเรียนกวดวิชาที่มีผลโดยตรงต่อการ ตัดสินใจสถานที่เรียน ในขณะที่เอกสารหรือแผ่นพับของ โรงเรียนกวดวิชาที่ประชาสัมพันธ์ไม่มีผลมากนักในการ ตัดสินใจเลือกโรงเรียนกวดวิชา นอกจากนั้นนักเรียนกลุ่ม ตัวอย่างและผู้ปกครองบางคนซึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ตั้ง อยู่นอกเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ยอมรับว่าสถานที่ตั้ง ของโรงเรียนกวดวิชาในแหล่งชุมชนขนาดใหญ่หรือเป็น ศูนย์กลางการเรียนมีอิทธิพลต่อการเลือกสถานที่เรียน กวดวิชาเช่นเดียวกัน

2.3 การเลือกวิชาเรียน

การเลือกวิชาเรียนส่วนใหญ่เน้นรายวิชา ที่ต้องอาศัยทักษะการคำนวณมากกว่าวิชาที่อาศัยความจำ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงสมัครเรียนในรายวิชา คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี เพราะรายวิชาเหล่านี้ยากแก่ การทำความเข้าใจด้วยตนเอง การทำความเข้าใจในราย ละเอียดของเนื้อหาวิชาเหล่านี้ต้องอาศัยทักษะบางอย่าง ของผู้สอนประกอบ โดยเฉพาะการสอนเทคนิคพิเศษที่ สามารถจำได้ง่ายมาใช้ในการแก้ปัญหาโจทย์ แต่อย่างไร ก็ตามการเลือกวิชาเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างยังมึ ความหลากหลายแล้วแต่เหตุผลของแต่ละคน เช่น สมัคร เรียนวิชาภาษาอังกฤษเพราะต้องการเรียนรู้ทักษะในทำ ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ ไม่ได้มุ่งหวังเพื่อ เสริมทักษะทางด้านนี้โดยตรง หรือเลือกเรียนวิชาภาษา ไทยเพราะผลการเรียนที่ผ่านมาไม่ดี ถึงแม้ว่าจะเป็น รายวิชาที่เพื่อนส่วนใหญ่ไม่นิยมเรียนกัน แต่เกรงว่า หากไม่เรียนอาจมีผลต่อคะแนนในการสอบคัดเลือกเข้า มหาวิทยาลัยได้

อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนรูปแบบการ สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยระบบใหม่โดยจัดสอบวิชา หลักปีละสองครั้งครั้งละสามวันในเดือนมีนาคม และ เดือนตุลาคมของทุกปี และจัดสอบวิชาเฉพาะปีละหนึ่ง ครั้งในเดือนตุลาคม และทบวงมหาวิทยาลัยจะแจ้งผล การสอบให้ผู้เข้าสอบทราบทุกครั้งภายหลังการสอบ ประมาณหนึ่งเดือน เพื่อให้ผู้เข้าสอบนำไปใช้ตรวจสอบ คุณสมบัติและประกอบการตัดสินใจเลือกสมัครเข้าศึกษา

ในคณะ/ประเภทวิชาที่ประสงค์จะเข้าศึกษาต่อ โดยผู้สมัคร จะสอบกี่ครั้งครั้งละกี่วิชาก็ได้ และใช้คะแนนครั้งที่ดีที่สุด สมัครเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา คณะที่สอบได้ สามารถเก็บไว้ใช้ได้สามปี (ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนัก ทดสอบกลาง, 2540) ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การเลือกเรียนวิชาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งยังส่งผล กระทบต่อผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาดังนี้

(1) การแบ่งรายวิชาในการเรียนกวดวิชา โดยนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจะแบ่งช่วงการเรียนออกเป็น 2 ช่วง แต่ละช่วงจะเน้นเฉพาะรายวิชาที่จะใช้สอบในแต่ละ ครั้งและเป็นรายวิชาที่ถนัดก่อน เพื่อสามารถทำคะแนน สอบได้ดีที่สุดในขณะที่รายวิชาอื่นๆ จะมาเรียนกวดวิชา อีกครั้งหนึ่ง นักเรียนบางคนใช้คะแนนในการทดลองสอบ คัดเลือก (Pre-entrance) เป็นตัวตัดสินว่าวิชาใดยังอ่อน อยู่เพื่อจะได้เตรียมตัวอ่านหนังสือในรายวิชาดังกล่าว มากขึ้น นอกจากนั้นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนสามารถใช้คะแนนผลการสอบที่ทางทบวงมหาวิทยาลัยแจ้งให้ ทราบในครั้งแรกเป็นตัวชี้วัดว่าควรเรียนกวดวิชาเพิ่มเติม หรือไม่โดยพิจารณาว่าหากรายวิชาใดได้คะแนนไม่เป็นที่พอใจก็ต้องเรียนกวดวิชาเพิ่มเติมอีกเพื่อเป็นการ เตรียมตัวในการสอบครั้งที่สอง

(2) จำนวนนักเรียนที่มาเรียนกวดวิชา จะลดลง และหันไปให้ความสำคัญกับการสอนของครูใน โรงเรียนมัธยมเพิ่มขึ้น เพราะมีผลโดยตรงต่อคะแนนที่ จะได้รับ ถือว่าเป็นผลดีของการปรับปรุงระบบการสอบ คัดเลือก แต่ขณะเดียวกันกลับเป็นการเปิดโอกาสให้ครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาหันมาเปิดสอนกวดวิชามากขึ้น เพราะแรงกระตุ้นจากนักเรียนที่ประสงค์จะเรียนเพิ่มเติม จากการสอนในชั้นเรียน โดยจัดสอนในสถานที่ของโรงเรียน หรือตามบ้านพักของครู โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียนในการ สอน แต่รูปแบบการสอนมักจะไม่นับวิธีสอนเทคนิคการ ทำข้อสอบเหมือนโรงเรียนกวดวิชา แต่จะให้รายละเอียด เนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งวิธีการสอนดังกล่าวจึงเหมาะกับ นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำได้มีโอกาสเรียนรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ อย่างไรก็ตาม นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวนสี่คนยอมรับว่าแผ่นดินจะ เรียนกับอาจารย์ที่สอนในลักษณะดังกล่าว แต่ก็จำเป็นต้องมาเรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาควบคู่ไปด้วย

เพราะลักษณะการสอนของอาจารย์ ยังคงเน้นอธิบายเนื้อหามากเกินไป แต่จะเป็นประโยชน์สำหรับคนที่ยังไม่เข้าใจรายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียน แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนส่วนใหญ่มักเป็นอาจารย์ที่ไม่ได้สอนประจำในห้องเรียนปกติจึงไม่เกี่ยวข้องกับคะแนนรวมหรือเกรดที่จะได้รับ

3. ก่านิยมที่มีต่อผลการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ค่านิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาเกิดจากนักเรียนมีความเชื่อแปดประการ ดังต่อไปนี้

3.1 มีการสอนเทคนิคคิดลัดในโรงเรียนกวดวิชา

การสอนเทคนิคคิดลัดถือเป็นจุดเด่นที่โรงเรียนกวดวิชาแตกต่างจากการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา รูปแบบการสอนของโรงเรียนกวดวิชาเป็นการสรุปเนื้อหาวิชาที่นักเรียนเคยเรียนมาก่อน และเชื่อมโยงประเด็นสำคัญที่ใช้ในการออกข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย โดยยึดแนวข้อสอบเก่าเป็นหลัก แต่ด้วยระยะเวลาการสอนที่จำกัดจึงไม่สามารถอธิบายรายละเอียด หรือ ทบทวนเนื้อหาทั้งหมดที่มีอยู่ในเนื้อหาหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษา เนื่องจากข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน ดังนั้นข้อมูลการสอนจึงได้จากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มตัวอย่างและครูในโรงเรียนกวดวิชาเท่านั้น อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้จากสองแหล่งข้อมูลเมื่อนำมาวิเคราะห์จะพบว่า มีลักษณะที่เหมือนกันคือ เทคนิคการสอนของอาจารย์ผู้สอนในทุกรายวิชาจะมีลักษณะคล้ายกันคือ เริ่มต้นโดยการสรุปเนื้อหาในแบบเรียน แนะนำสูตรที่ใช้ในการคิดคำนวณ ยกตัวอย่างโจทย์และอธิบายวิธีคิด สำหรับขั้นตอนสุดท้ายนี้ผู้สอนจะพยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหาโจทย์ร่วมกันทั้งชั้นเรียน และสุดท้ายจะนำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยในแต่ละปีมาให้ให้นักเรียนฝึกทำโจทย์ โดยให้เวลาประมาณห้า นาที เพื่อฝึกทำโจทย์ด้วยตนเองและเฉลยร่วมกันทั้งชั้นเรียน การสอนของครูจะยึดโจทย์ตัวอย่างตามเอกสารการสอนที่โรงเรียนกวดวิชาแจกให้ เมื่อผู้วิจัยได้สอบถามถึง “วิธีการสอนในโรงเรียนมัธยมที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเรียนอยู่มีความแตกต่างจากการ

สอนในโรงเรียนกวดวิชาอย่างไร” คำตอบที่ได้รับเป็นไปในแนวทางเดียวกันคือเรื่องเทคนิคการทำโจทย์ตัวอย่างประกอบการสอนในโรงเรียนกวดวิชาจะเน้นให้นักเรียนทำโจทย์ตัวอย่างข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่า มีโอกาสฝึกทักษะการทำโจทย์ไปพร้อมๆ กับการแนะนำของครู รวมถึงวิธีการคิดและเชื่อมโยงเนื้อหา โดยจะเชื่อมโยงและแนะนำวิธีการนำสูตรต่างๆ ที่เคยเรียนมาทั้งหมดมาเชื่อมโยงกัน เพื่อแก้ปัญหาโจทย์ในแต่ละข้อ โดยเฉพาะในวิชาที่อาศัยทักษะการคำนวณ อย่างเช่น คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ ครูในโรงเรียนกวดวิชาจะมีสูตรที่สั้นกว่าสูตรที่ใช้ในโรงเรียนมัธยมที่พวกเขาเรียนอยู่ อาจารย์บางคนมีวิธีการสอนและเทคนิคการจำที่ง่ายกว่า เช่น วิชาชีววิทยามี เทคนิคให้จำโดยการท่องเป็นกลอน ทำท่าทางมือประกอบ ในขณะที่การสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาทำได้เพียงแนะนำโจทย์แบบฝึกหัดพร้อมยกตัวอย่างให้นักเรียนได้เพียง 1-2 ข้อเท่านั้น เป็นหน้าที่ของนักเรียนจะต้องกลับไปทบทวนและฝึกฝนด้วยตนเองจึงจะเกิดทักษะความชำนาญในการแก้ปัญหาโจทย์ได้อย่างคล่องแคล่ว

การนำเทคนิคการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชาที่นำเฉพาะข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยมาสอนเท่านั้น เป็นข้อได้เปรียบอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีโอกาสได้คุ้นเคยกับแนวข้อสอบมากขึ้น โดยเฉพาะคำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคในการทำข้อสอบ การพิจารณาคัดเลือกตัวเลือกตอบ เพื่อตัดตัวเลือกที่เห็นว่ามี ความผิดพลาดชัดเจนออกไป จากครูในโรงเรียนกวดวิชาสามารถสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้มากขึ้น ในขณะที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนยอมรับว่า หลังจากได้ฟังคำแนะนำในการแก้ปัญหาโจทย์แล้วกลับมาทำโจทย์ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยด้วยตนเอง โดยอาศัยเทคนิคที่เรียนมากลับพบว่าสามารถแก้ปัญหาที่มีลักษณะใกล้เคียงได้อย่างถูกต้องทั้งๆ ที่ก่อนมาเรียนกวดวิชาเคยอ่านและทำความเข้าใจด้วยตนเองมาแล้วแต่ไม่สามารถเข้าใจและแก้ปัญหาโจทย์ได้

วิธีการสอนของอาจารย์ในโรงเรียนกวดวิชาแต่ละคนมีความแตกต่างกันบ้าง บางคนมีการเน้นความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนก่อน แทนที่จะเน้นการสอนตามแนวข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยหรือให้จำสูตรคิด

ลัดเพียงอย่างเดียว ดังนั้นผู้สอนบางคนจึงพยายามเน้นอธิบายรายละเอียดวิชาให้มากขึ้น เพราะเชื่อว่าจะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้ดีกว่าการจำเพียงสูตรคิดลัด อาจารย์เล่าว่าบางครั้งนักเรียนสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง แต่ให้เหตุผลของการตอบไม่ได้ เพราะจำแต่เพียงสูตรในการคิดหาคำตอบเท่านั้น และหากจำเป็นต้องใช้สูตรคำนวณหลายสูตร ในการแก้ปัญหา โจทย์นักเรียนที่จำแต่เพียงสูตรคิดลัดจะไม่สามารถแก้ปัญหาโจทย์ได้ หากทำได้ผู้เรียนจะต้องจำสูตรซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามอาจารย์ได้ย้ำเน้นว่าสูตรลัดที่มีอยู่ในปัจจุบันต่างอาศัยความเข้าใจพื้นฐานมาก่อนทั้งสิ้น ดังนั้นหากนักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชาแล้ว การจำสูตรจะเป็นสิ่งที่ช่วยในการทำข้อสอบได้เร็วขึ้นจริง

3.2 การสอนเทคนิคในการเชื่อมโยงเนื้อหาในแต่ละบทเรียน

เทคนิคการสอนโดยการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาทั้งหมดที่เรียนมาตลอดหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองเป็นการทบทวนเนื้อหาที่เคยเรียนมาได้ทางหนึ่ง เนื่องจากลักษณะข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยต้องใช้ความสามารถของผู้เรียนในการแยกประเด็นในแต่ละเรื่องว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเรื่องใดบ้าง เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาโจทย์แต่ละข้อ และถือเป็นสิ่งที่ยากสำหรับตนเองในการเชื่อมโยงเนื้อหาที่เรียนมา โดยเฉพาะการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เรียนมา มีการจัดเนื้อหาการสอนในแต่ละบท ถึงแม้ว่าจะนำโครงสร้าง 3 มาใช้แล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาได้ในขณะที่ทางโรงเรียนกวดวิชาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ จึงได้นำเทคนิคการสอนดังกล่าวมาใช้เพื่อแก้ปัญหาการคิดเชื่อมโยงเนื้อหาของผู้เรียน โดยนำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยมาเป็นตัวอย่าง และฝึกให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาโจทย์ต่างๆ พร้อมทั้งแนะนำและพยายามอธิบายลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงกัน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาโจทย์ ในขณะที่การสอนในโรงเรียนมัธยมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ เนื่องจากเงื่อนไขบางประการ เช่น นักเรียนยังไม่มีพื้นฐานความรู้ที่จะสอนได้ จำเป็นต้องสอนให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐาน

ก่อนจึงจะเชื่อมโยงเนื้อหาได้ การเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาที่เรียนมาเป็นหน้าที่ของผู้เรียนที่จะต้องกลับไปทบทวนเนื้อหาด้วยตนเอง อาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ความเห็นว่าการสอนในโรงเรียนจึงมีลักษณะการสอนเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ในแต่ละชั้นเรียน ผู้ที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ผู้สอนไม่สามารถสอนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ห้าได้เพราะนักเรียนต้องเรียนไปตามลำดับเนื้อหาที่กำหนดไว้ ประกอบกับเวลาในการสอนเนื้อหาที่รับผิดชอบอยู่มีน้อยมาก ในขณะที่เนื้อหาที่มีหลายบทและมีข้อกำหนดว่าต้องสอนให้ครบตามเวลาที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะหลักสูตรโครงสร้าง 3 ซึ่งจัดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องมาไว้ด้วยกันก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถเชื่อมโยงตามความต้องการของผู้เรียนได้ ถึงแม้ว่าอาจารย์ผู้สอนในชั้นที่สูงขึ้นไปอาจเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนที่นักเรียนเคยเรียนมาแล้วได้ หากมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน แต่ก็คงทำได้ยากเพราะต้องสอนเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบสอนให้จบก่อน และขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอนแต่ละคนจะเชื่อมโยงเนื้อหาของตนเองกับบทเรียนที่เคยเรียนผ่านมาได้มากน้อยแค่ไหน ส่วนใหญ่จะเป็นเพียงการแนะนำให้กลับไปทบทวน นอกจากนั้นอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้ติดตามหรือสอนนักเรียนกลุ่มเดิมไปตลอดการสอนในชั้นที่สูงขึ้นจึงเป็นหน้าที่ของอาจารย์อีกท่านหนึ่ง การเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนจึงทำได้ยาก อาจารย์ผู้สอนเองจึงมักไม่ทราบความรู้พื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน ดังนั้นหากนักเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญและกลับไปทบทวนด้วยตนเอง การเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาจะทำได้ยากมาก

3.3 จุดมุ่งหมายการสอนที่ต่างกันระหว่างโรงเรียนกวดวิชาและโรงเรียนมัธยมศึกษา

การจัดกิจกรรมการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และฝึกให้นักเรียนได้ร่วมคิดและฝึกทักษะในการแก้ปัญหา ร่วมกันเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักที่โรงเรียนมัธยมศึกษาพยายามพัฒนาระบบการเรียนการสอนดังกล่าวขึ้นเพราะเชื่อว่าจะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่แท้จริง แต่ในทางกลับกันโรงเรียนกวดวิชาไม่ได้เน้นในสิ่งเหล่านี้ อย่างไรก็ตามการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของโรงเรียนกวดวิชาที่ต้องการให้ผู้เรียนสอบ

เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยกลายเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ การมุ่งเน้นเฉพาะการสอนเทคนิคในการทำข้อสอบ โดยยึดแนวข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยให้นักเรียนฝึกหัด เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการทำข้อสอบและเป็นความต้องการของผู้เรียนโดยตรง ดังนั้นผู้สอนจึงไม่จำเป็นที่จะต้องย้ำเน้นเนื้อหาวิชาเหมือนกับการสอนในโรงเรียนมัธยม เพราะเป้าหมายที่ต้องการของโรงเรียนคือนักเรียนสามารถทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เป็นหลัก

เมื่อวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษามีวัตถุประสงค์ต่างกันส่งผลให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนต่างกันในห้าประการ กล่าวคือ

(1) การให้ความสำคัญกับการสอนการปฏิบัติการทดลอง (Lab)

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนยอมรับว่าโรงเรียนกวดวิชาไม่ได้เน้นการสอนการปฏิบัติการทดลอง (Lab) จะสอนเฉพาะเนื้อหาที่เป็นทฤษฎีเท่านั้น และเป็นแนวของข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในขณะที่โรงเรียนมัธยมศึกษาเน้นและให้ความสำคัญกับกระบวนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดประสบการณ์การสอนให้นักเรียนได้มีโอกาสคิดและตั้งวัตถุประสงค์การศึกษาทดลองด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมองว่าการสอนดังกล่าวเป็นการเสียเวลาและไม่ได้ใช้ประโยชน์ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเพราะข้อสอบประเภทนี้มีน้อยมาก แต่อย่างไรก็ตามการสอนเกี่ยวกับการทดลองทางห้องปฏิบัติการยังมีความจำเป็นอยู่ในกรณีของรายวิชาเคมี หรือฟิสิกส์ เพราะการเชื่อมโยงเนื้อหาต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลการทดลองจึงจะนำมาประยุกต์ใช้กับความเข้าใจในเนื้อหาวิชา แม้โรงเรียนกวดวิชาจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับการสอนการปฏิบัติการทดลอง แต่ผู้สอนจะสรุปผลการทดลองมาอธิบายให้นักเรียนก่อนจะเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหา

(2) การเน้นทักษะการฝึกปฏิบัติในการทำโจทย์ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า การสอนในโรงเรียนยังจำเป็นอยู่และมีความสำคัญมาก เพราะหากเรียนมาโดยไม่เข้าใจเนื้อหาแล้ว การมาเรียนกวดวิชาไม่ได้ออกผลตามที่คาดหวังไว้ สิ่งที่ได้

ได้คงได้เพียงการฝึกทักษะในการทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในขณะที่การสอนในโรงเรียนมัธยมแม้จะมีแบบฝึกหัดให้ทำบ้างแต่ยังมีน้อยมาก คาบเรียนหนึ่งประมาณ 2-3 ข้อ แบบฝึกหัดส่วนใหญ่ที่นำมาเป็นโจทย์ที่มีอยู่ในแบบเรียนหรือในหนังสือคู่มือต่างๆ ในขณะที่โรงเรียนกวดวิชาจะสอนวิธีการทำข้อสอบโดยเฉพาะและมีโจทย์ให้ทำหลายข้อในการเรียนแต่ละคาบพร้อมแนะนำวิธีคิดอย่างละเอียด พร้อมเชื่อมโยงเนื้อหาหรือการใช้สูตรที่เกี่ยวข้องให้กับผู้เรียนทันที ซึ่งแตกต่างจากการสอนในโรงเรียนที่ครูผู้สอนต้องการยกตัวอย่างโจทย์เพื่อประกอบการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้นเท่านั้น นักเรียนจำเป็นต้องกลับไปทบทวนและฝึกการทำโจทย์ให้มากขึ้น ดังนั้นจึงมีนักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนให้เหตุผลการมาเรียนกวดวิชาเพราะต้องการให้ตนเองฝึกทำโจทย์ข้อสอบมากขึ้น

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอาจเป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และอาจสร้างความเชื่อมั่นเกี่ยวกับตัวอาจารย์ผู้สอนให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ การศึกษาพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมมีความสนิทสนมกันมากกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการอยู่ใกล้ชิดและความไว้วางใจระหว่างความเป็นครูกับศิษย์ แต่ก็ไม่อาจสรุปได้ว่าการมีความสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสกล้าที่จะซักถามเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมของตัวนักเรียนเองยังมีลักษณะการเรียนเป็นเพียงผู้ฟังเพียงอย่างเดียวขาดการซักถามหรืออภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีความเกรงใจผู้สอนไม่กล้าซักถามปัญหาโดยตรง ยังปล่อยให้มีความสงสัยในแต่ละคาบเรียนเป็นปัญหาอยู่และทวีความรุนแรงมากขึ้นจนกลายเป็นความไม่เข้าใจในเนื้อหาบทเรียนในที่สุดจนไม่อาจแก้ไขได้ ซึ่งสังเกตได้จากการที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนยอมรับว่าไม่รู้อะไรจะถามปัญหาอะไร และบอกละเลยไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาไม่ได้ว่าอยู่จุดไหน ในขณะที่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 คนเรียนพิเศษกับอาจารย์ประจำ

ที่สอนในโรงเรียนยอมรับว่ามีความสนิทสนมกับอาจารย์สอนพิเศษมากกว่าอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนและกล้าซักถามปัญหาที่สงสัยมากกว่าในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างครูในโรงเรียนกวดวิชากับผู้เรียนจะเป็นไปในลักษณะความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีการซักถามข้อสงสัยน้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้สอนและเทคนิคการสอนแต่ละคนที่ต่างกันในแต่ละรายวิชา รวมทั้งระยะเวลาที่จำกัดจึงไม่มีโอกาสพูดคุยและแนะนำในเรื่องการเรียนแม้กระทั่งมีนักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนเคยเรียนกวดวิชาที่เดิมหลายครั้งก็ตาม การแนะนำจากอาจารย์ในโรงเรียนกวดวิชาที่ยังมีน้อยมาก จากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนพิเศษกับอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ยังยืนยันว่ามีความสนิทสนมกับอาจารย์ในโรงเรียนมากกว่าอาจารย์ในโรงเรียนกวดวิชา และมั่นใจว่าการมีโอกาสเรียนกับกลุ่มที่มีผู้เรียนจำนวนมากนั้น ในบางรายวิชาจะเพิ่มโอกาสให้นักเรียนสร้างซักถามปัญหามากขึ้น อย่างไรก็ตามนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องความสัมพันธ์กับผู้สอนและคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นมากนัก

(4) สื่อการเรียนการสอน

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนนับว่าเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ทันเพื่อนหรือยังไม่เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากสื่อการสอน สื่อการสอนที่โรงเรียนกวดวิชาที่มีให้คือเอกสารประกอบการสอนเท่านั้น ซึ่งได้รับในวันที่สมัครเรียน ในขณะที่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่บางแห่งที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเรียนอยู่นั้นมีสื่อประกอบการสอน เช่น วิดีโอการศึกษาในรายวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนสามารถยืมได้จากห้องสมุดของหมวดวิชาในโรงเรียน หากนักเรียนได้ใช้เวลาในการศึกษาจากสื่อต่างๆ อย่างเต็มที่ ความจำเป็นที่ต้องเรียนกวดวิชาคงน้อยลงไป นักเรียนบางคนยอมรับว่าเคยไปใช้บริการสื่อพวกนี้บ้าง แต่ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาในการศึกษาอย่างจริงจัง เพราะโดยปกติการจัดการเรียนการสอนในแต่ละวันไม่มีเวลาว่างที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อที่ทางโรงเรียนจัดไว้ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนยอมรับไปใช้ประโยชน์จากสื่อการสอนที่โรงเรียน

มีอยู่ได้ไม่เต็มที่

(5) การมอบหมายงาน (การบ้าน)

การมอบหมายการบ้านให้นักเรียนไปค้นคว้าหรือศึกษาเพิ่มเติมมีลักษณะแตกต่างกันกล่าวคือโรงเรียนกวดวิชามักจะไม่ได้อบรมหมายให้นักเรียนกลับไปทำเพิ่มเติม โดยมีเหตุผลว่าเป็นการเพิ่มภาระให้กับนักเรียน จึงนิยมที่จะสอนและสรุปเนื้อหาให้เสร็จสิ้นภายในคาบเรียน หากมีบ้างในบางรายวิชาที่ต้องเน้นทักษะการจำ เช่น ภาษาอังกฤษ อาจารย์ผู้สอนจะมอบหมายให้นักเรียนได้กลับไปทบทวนคำศัพท์ต่างๆ แต่ก็ไม่ได้เข้มงวดในเรื่องนี้มากนัก นักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนได้กลับไปทบทวนก่อนมาเรียนในคาบต่อไป เพราะผู้สอนได้นำเทคนิคการให้คะแนนและแจ้งผลคะแนนที่ทำได้เป็นสิ่งดึงดูดใจให้ผู้เรียนให้ความสำคัญมากขึ้น ในขณะที่ที่วิชาฟิสิกส์ เคมี ผู้สอนจะให้โจทย์ตัวอย่างเพิ่มเติมเพื่อฝึกทักษะการแก้ปัญหาโจทย์มากขึ้น แล้วนำมาเฉลยในช่วงโมงถัดไป นักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนยอมรับว่าไม่มีเวลาในการกลับมาทำการบ้าน หรือโจทย์ที่อาจารย์มอบหมายให้ทำล่องหน้า และคงรอให้อาจารย์ผู้สอนเฉลยในช่วงโมงเรียน พฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนจึงเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าการมาเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มาเรียนเพิ่มต้องการเนื้อหาวิชาจากการบอกเล่าของครูผู้สอนเท่านั้น ไม่ได้ต้องการที่จะพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหา และให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองไปในแนวทางที่ถูกต้อง

3.4 คุณภาพการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัย

โรงเรียนกวดวิชาได้พยายามสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนโดยมีกลยุทธ์ต่างๆ เช่น การคัดเลือกครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการสอน มีประสบการณ์การสอนในวิชาดังกล่าวมายาวนานและเป็นที่ยอมรับของนักเรียน โดยเฉพาะอาจารย์ที่เป็นที่กล่าวถึงกันในหมู่นักเรียนส่วนใหญ่ว่าสอนดี มีการเก็บแนวข้อสอบตรงกับข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ครูผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชาทั้งสองแห่งส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ที่มาจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของภาคใต้อีกส่วนหนึ่งเป็นอาจารย์ที่มาจากโรงเรียนมัธยมที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีสถิตินักเรียนสอบเข้า

มหาวิทยาลัยได้เป็นจำนวนมาก หรือมีนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นครูผู้สอนแต่มีเพียง 1 คน เท่านั้น ชื่อเสียงและคุณภาพการสอนของอาจารย์จะได้รับการบอกต่อจากรุ่นพี่รุ่นน้องหรือจากเพื่อนที่เคยเรียนมาก่อน ในขณะที่ทางโรงเรียนกวดวิชามีวิธีการคัดเลือกครูผู้สอนโดยเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาที่มีหุ้นส่วนกันเป็นผู้ชักนำ และหาอาจารย์ที่เป็นเพื่อนหรืออาจารย์ที่เป็นหุ้นส่วนในการเปิดโรงเรียนกวดวิชามาสอน อาจารย์ผู้สอนซึ่งมาจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในภาคได้ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาดี และเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา สิ่งเหล่านี้เป็นจุดสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนได้ถึงคุณภาพการสอนที่ตนเองจะได้รับ แต่กระนั้นก็ตาม คุณวุฒิทางการศึกษาและสถาบันที่ครูผู้สอนสังกัดอยู่เป็นเพียงปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนกวดวิชากับครูผู้สอนมากขึ้น คุณภาพการสอนและมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ดีเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน สามารถแยกประเด็นความเชื่อมั่นในคุณภาพการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชาได้สามประเด็นตามความเชื่อของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.4.1 สอนเนื้อหาตรงตามแนวข้อสอบ
คัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เชื่อว่าแนวการสอนที่นำเนื้อหาที่มักจะออกข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยมาสอน และครอบคลุมประเด็นเนื้อหาทั้งหมดที่จะใช้ในการออกข้อสอบ ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมั่นใจได้ว่าผู้สอนน่าจะสอนเนื้อหาทั้งหมดที่ใช้ในการเข้ามหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะทางโรงเรียนกวดวิชาระบุชัดเจนว่าเป็นการสอนเพื่อเตรียมสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในขณะที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างคนหนึ่งมีความเชื่อว่าจำนวนเงินที่ตนเองได้จ่ายค่าเล่าเรียนไปแล้วน่าจะทำให้ผู้สอนทำทุกวิถีทางที่จะทำให้ตนเองมีความเข้าใจเนื้อหาได้มากที่สุด แม้นว่าทางโรงเรียนกวดวิชาและผู้สอนจะไม่ได้แจ้งรายละเอียดของเนื้อหาที่จะสอนในแต่รายวิชาก็ตาม สิ่งเดียวที่ผู้เรียนพอจะตรวจสอบได้คือการอ่านจากเอกสารประกอบการสอนที่ทางโรงเรียนกวดวิชาแจกให้ ในขณะที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยตรวจสอบว่าการสอนจะครอบคลุมเรื่องใดบ้าง แต่ก็ยังมั่นใจว่าผู้สอนสอนครบในทุกประเด็นที่ใช้ในการออกข้อสอบ

3.4.2 อาจารย์ผู้สอนสามารถชี้แนวข้อสอบในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ สำหรับอาจารย์ที่สอนประจำอยู่ในมหาวิทยาลัย มักจะได้รับการคาดหวังจากนักเรียนว่าอาจารย์กลุ่มนี้สามารถชี้แนวข้อสอบที่ออกสอบในการสอบครั้งต่อไปได้ ทั้งนี้เพราะเป็นอาจารย์ที่อยู่ในสอนนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย น่าจะเข้าใจเนื้อหาที่จะออกข้อสอบได้เป็นอย่างดี ในขณะที่อาจารย์ผู้สอนบางคนสอนมานาน จึงทำให้รู้แนวข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจึงเข้าใจว่าการเรียนกับอาจารย์ที่มาจากมหาวิทยาลัยน่าจะได้เปรียบกว่าการเรียนกับอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนมัธยมที่มีชื่อเสียง เพราะนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมักจะคุ้นเคยกับการสอนของอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมอยู่แล้ว ประกอบกับวุฒิการศึกษาของอาจารย์จากมหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกน่าจะมีความรู้มากกว่าอาจารย์จากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และน่าจะมีเทคนิคการสอนและประสบการณ์ที่ดีกว่า มีการนำเนื้อหาที่สอนในระดับมหาวิทยาลัยมาสอนประกอบด้วยเพื่อเป็นการเตรียมความรู้พื้นฐานในระดับอุดมศึกษาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในอนาคตนั่นเอง

3.4.3 ผู้เรียนสามารถเลือกอาจารย์ผู้สอนได้ตามความต้องการ การมีโอกาสเลือกอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชาตามที่ตนต้องการเป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันถึงความสามารถของผู้สอน ทั้งนี้เพราะนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้พิจารณาด้วยตนเองหรือจากการร่วมกันตัดสินใจในกลุ่มเพื่อน จึงมั่นใจว่าตนได้คัดเลือกอาจารย์ผู้สอนที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง ในขณะที่นักเรียนบางคนกลับเชื่อว่าการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้เรียนไม่มีสิทธิ์ในการเลือกผู้สอน นอกจากนั้นข้อมูลเบื้องต้นที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถให้แก่ผู้ปกครองได้ เช่น โรงเรียนกวดวิชาในหาดใหญ่เป็นศูนย์กลางการเรียนกวดวิชา นักเรียนสามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก คำตอบจากการบอกเล่าเหล่านี้ถือว่าเป็นข้อมูลที่ทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในคุณภาพการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชาได้เช่นเดียวกัน ในขณะที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีข้อมูลเพียงพอที่จะตัดสินคุณภาพการสอนของผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชา การขาดการติดตามหรือสอบถาม

ผลการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชา หลังจากบุตรของตนเองเรียนกวดวิชา จึงทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อตามที่บุตรให้ข้อมูลมา ในขณะที่ผู้ปกครองบางรายได้รับทราบข้อมูลการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชาจากเพื่อนร่วมงานว่าได้ส่งให้บุตรหลานเรียนกวดวิชาที่หาดีใหญ่ หลังจากการเรียนกวดวิชาแล้วสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชาน่าจะทำให้บุตรมีความรู้มากขึ้น แม้จะไม่ทราบว่าคุณสอนเป็นใครบ้าง หรือมาจากไหนก็ตาม ประกอบกับการเปิดสอนกวดวิชาสำหรับการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยมีน้อย ในบริเวณใกล้บ้านมีน้อย หรือมีแต่ไม่ได้รับความนิยมมากนัก นักเรียนส่วนใหญ่จึงนิยมเรียนกวดวิชาในตัวเมืองหาดีใหญ่มากกว่า

3.5 ข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยไม่กระจายเนื้อหาบทเรียน

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เชื่อว่าลักษณะการออกข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยในภาพรวมยังคงยึดตามหลักสูตรของกรมสามัญศึกษา เนื้อหาที่ใช้ออกข้อสอบไม่เกินจากสิ่งที่เรียนในโรงเรียน และมั่นใจว่าเนื้อหาที่ได้รับจากโรงเรียนเพียงพอแล้วสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามในแต่ละปีมีข้อสอบที่ออกสอบค่อนข้างยากมาก ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการเชื่อมโยงเนื้อหาทั้งหมดที่เรียนมาแก้ปัญหาโจทย์ในแต่ละข้อ แต่ก็ยังคงอยู่ในวิสัยที่นักเรียนสามารถทำได้ หากมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะหากนักเรียนให้ความสำคัญและฝึกฝนทักษะการทำข้อสอบในหนังสือแบบเรียนอย่างเข้าใจ โดยเฉพาะแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน ซึ่งมีการนำแบบฝึกหัดเสริมให้นักเรียน แต่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กลับไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก

3.6 การเรียนกวดวิชาไม่ได้ประกันว่าทำให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนยอมรับว่าการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำเป็นต้องอยู่การเรียนกวดวิชาเป็นเพียงการมาเรียนเพื่อเสริมความรู้และเป็นการฝึกการทำแบบฝึกหัดในการทำความเข้าใจตัวอย่างข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเท่านั้น การเรียนกวดวิชาไม่ได้เรียนในสิ่งใหม่หรือเพิ่มเติมความรู้ใหม่ เพียงแต่มา

เรียนซ้ำในสิ่งที่เคยเรียนไปแล้วเท่านั้น การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับนักเรียนแต่ละคนได้กลับไปทบทวนมากน้อยแค่ไหน แต่ก็เชื่อว่าการเรียนกวดวิชาจะส่งผลดีทางอ้อมแก่ผู้เรียนคือช่วยกระตุ้นให้กลับไปอ่านหนังสือและทบทวนสิ่งที่เรียนมาได้ง่ายขึ้น รวมทั้งการกำหนดเวลาเรียนที่ชัดเจนในการเรียนกวดวิชาเป็นการบังคับตนเองให้ใช้เวลาทบทวนเนื้อหามากขึ้น เพราะนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าการบังคับตนเองให้อ่านหนังสือตลอดเวลาทำได้ยากมาก บางคนยอมรับว่าไม่มีสมาธิในการอ่าน หรือบางครั้งมักมีกิจกรรมอย่างอื่นเข้ามาแทรก การอ่านหนังสือระยะเวลานานๆ เพียงลำพังเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ต่อข้อคำถามที่ว่า “ถ้าสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้เป็นเพราะการสอนของโรงเรียนกวดวิชาสอนไม่ดีจะโทษโรงเรียนกวดวิชาหรือไม่” ผลการศึกษายืนยันได้ว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนยอมรับว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ ไม่ได้แสดงว่าโรงเรียนกวดวิชาสอนไม่มีคุณภาพ แต่ขึ้นกับความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก ส่วนการสอนตามแนวข้อสอบเก่าจะทำให้ได้เปรียบคู่แข่งชั้นในการทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเท่านั้น

3.7 การกวดวิชาไม่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนและครอบครัว

สำหรับข้อคำถามว่า “เรียนกวดวิชาแล้วมีเวลาทำกิจกรรมที่โรงเรียนบ้างหรือไม่ แต่ละวันเรียนเครียดหรือเปล่า” นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยอมรับว่าการเรียนในปัจจุบันมีความเครียดอยู่แล้ว เพราะต้องอ่านหนังสือตลอดเวลา ทั้งที่เรียนประจำในโรงเรียนและบ่อยครั้งที่มีการสอบ จำเป็นต้องเตรียมตัวอ่านหนังสือทบทวนสิ่งที่เรียนผ่านมาแล้ว นอกจากนั้นการเข้ามามีเรียนกวดวิชาต้องมีการเตรียมตัวอ่านหนังสือและทำการบ้านเล็กๆ น้อยๆ ตามที่โรงเรียนกวดวิชากำหนดให้เพื่อจะได้เรียนรู้ได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ดังนั้นความเครียดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมาจากการที่ต้องเรียนหนังสือและทุ่มเทให้กับการเรียนที่มีการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา การเรียนกวดวิชาไม่ได้สร้างความเครียดให้กับนักเรียนแต่ประการใด แต่กลับทำให้ความเครียดลดลงได้ เพราะการเรียนกวดวิชาเป็นการเตรียมตัวในการสอบทำให้คลายความกังวลไปได้ นอกจากนั้นการเรียนกวดวิชาไม่

ได้ส่งผลต่อการเข้าร่วมทำกิจกรรมหรือกิจกรรมประจำวัน แต่ประการใด ยังคงมีเวลาอยู่กับครอบครัวได้ตามปกติ ยังเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น การแข่งขัน กีฬาสีของโรงเรียน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนยังได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนของโรงเรียนเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางวิชาการที่จัดขึ้นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา หรือยังมีเวลาทำกิจกรรมสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน ๆ ได้ตามปกติ เช่น ออกกำลังกาย ว่ายน้ำ เล่นกีฬาที่ตนถนัด ปัจจัยที่เชื่อว่าส่งผลทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถทำกิจกรรมได้ตามปกติเนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้มอบหมายงานให้บุตรรับผิดชอบ หรือต้องทำงานช่วยเหลือครอบครัว คงมีแต่การช่วยเหลืองานของผู้ปกครองเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น กวดขยะ ภูบ้าน ซักเสื้อผ้า ดูแลน้อง ช่วยงานธุรกิจของครอบครัวบ้างในบางครั้งที่ว่างจากการเรียน เพราะเกรงว่าการให้บุตรมาช่วยงานจะทำให้เหนื่อยมากเกินไป จะทำให้ไม่มีเวลาทบทวนอ่านหนังสือ เพราะต้องเรียนทั้งในโรงเรียน เรียนกวดวิชาในชั้นเสาร์-อาทิตย์ หรือบางคนเรียนเสริมในโรงเรียนหลังเลิกเรียนในตอนเย็น ในขณะที่บางคนมาอาศัยอยู่บ้านญาติหรือพักอาศัยอยู่ในหอพัก จึงไม่ค่อยมีงานให้รับผิดชอบ แม้กระทั่งนักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคน ซึ่งเรียนกวดวิชาตลอดทั้งสัปดาห์ก็ตาม ผู้ปกครองยังมั่นใจว่าไม่ได้ทำให้บุตรของตนเองมีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง ยังคงทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวตามปกติ

3.8 การกวดวิชาเป็นการลงทุนทางการศึกษาอย่างหนึ่ง

ประเด็นหนึ่งที่สังคมมักจะกล่าวถึงความคุ้มค่าจากการเรียนกวดวิชา และมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ประสงค์สอบเข้ามหาวิทยาลัย เพราะการเรียนกวดวิชาจำเป็นต้องแลกกับเงินจำนวนหนึ่งที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้น ทั้งๆ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันดำเนินการสอนอยู่แล้ว จนมีการกล่าวว่าการเรียนกวดวิชาเป็นความฟุ่มเฟือยทางการศึกษา แต่ผลการศึกษาค้างนี้กลับพบว่า ทั้งตัวนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ปกครอง กลับมีความเชื่อที่ตรงกันว่า การกวดวิชาเป็นการลงทุนทางการศึกษาอย่างหนึ่ง โดยคาดหวังว่าหากผลการเรียนกวดวิชาสามารถทำให้ผู้เรียน

สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ถือว่าการลงทุนที่คุ้มค่า เพราะนั่นหมายถึงความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต โดยเฉพาะในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญที่สุดในชีวิตอย่างนี้ ดังนั้นผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงเต็มใจให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะต้องแลกมาด้วยเงินเท่าใดก็ตาม แม้ว่าจะต้องจ่ายเงินค่าเล่าเรียนสูงเพียงใดก็ตาม แม้ว่าบางครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีนัก แต่ก็สามารถจ่ายเงินในจำนวนดังกล่าวได้ ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนอาจต้องมีการวางแผนทางการศึกษาเพื่ออนาคตทางการศึกษาไว้ก่อนหน้านี้อแล้ว จึงพยายามเก็บเงินสะสมไว้สำหรับการเรียนของบุตร ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนอาจต้องทำงานพิเศษมากขึ้นเพื่อเสริมรายได้ให้กับครอบครัว หรือบางครอบครัวอาจโชคดีมีญาติให้การสนับสนุนในเรื่องค่าใช้จ่ายบ้างแม้จะเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากนักก็ตาม แต่ก็สามารถทำให้ญาติทุกคนมีความรู้สึกว่าคุณเองมีส่วนร่วมในการศึกษาของบุตรหลาน ในขณะที่บางครอบครัวที่เคยส่งบุตรไปเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครในช่วงก่อนหน้า หรือต้องจ่ายค่าเล่าเรียนพิเศษกับครูในโรงเรียนมัธยมรวมเป็นเงินจำนวนมากก็ตาม แต่ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ปกครองไม่อาจปฏิเสธได้

ถึงแม้ว่าการเรียนกวดวิชาจะไม่ได้เป็นตัวชี้ถึงความสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย อย่างน้อยก็สร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนได้ว่าการเรียนกวดวิชามีความคุ้มค่ากับการลงทุนในสามประเด็นดังนี้ (1) การเรียนกวดวิชา แม้จะช่วยทำให้คะแนนมากขึ้นเพียงเล็กน้อย ก็ถือว่าการลงทุนคุ้มค่าในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย (2) ช่วยทบทวนความรู้และแก้ปัญหาการเรียนไม่เข้าใจในโรงเรียนมัธยม หากมีปัญหาก็สามารถสอบถามผู้สอนได้ การมีโอกาสเรียนเป็นครั้งที่ 2 โดยมีผู้แนะนำและสรุปประเด็นที่สำคัญให้จะทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้มากขึ้น (3) การเรียนกวดวิชาจะช่วยให้ผลการเรียนในโรงเรียนดีขึ้น เพราะหากวิชาใดที่เรียนกวดวิชา ผลการเรียนในโรงเรียนมักจะสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนที่ผ่านมาการเรียนกวดวิชาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จนบางครั้งผู้ปกครองเองเป็นฝ่ายแนะนำให้บุตรหันมาเรียนกวดวิชาในรายวิชาที่มีผลการ

เรียนต่ำ

ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนเชื่อว่าการเรียนกวดวิชามีส่วนทำให้บุตรของตนเองมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้น นักเรียนมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถมากขึ้น มีเวลาให้กับกิจกรรมที่เรียนมา การเรียนกวดวิชาจึงถือเป็นการใช้เวลาเพื่อเสริมความรู้แทนที่จะต้องใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ หรือทำกิจกรรมอย่างอื่นที่ไม่มีประโยชน์ ดังนั้นผู้ปกครองส่วนใหญ่เมื่อทราบผลการเรียนจากบุตรของตนเอง และพิจารณาว่าหากวิชาใดมีผลการเรียนต่ำ มักจะแนะนำให้ นักเรียนมาเรียนกวดวิชา ทั้งนี้เพราะเข้าใจว่าการเรียนในสายวิทยาศาสตร์ เนื้อหาวิชาที่ยากต่อการทำความเข้าใจ ดังนั้นเมื่อผลการเรียนในบางรายวิชาที่ต่ำ จึงมองว่าเป็นเรื่องปกติ ประกอบกับการเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมีนักเรียนจำนวนมาก การแข่งขันในการเรียนสูงมาก จึงมักไม่พยายามหาสาเหตุที่ผลการเรียนต่ำในบางรายวิชา ในขณะที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนมักให้ ข้อมูลว่าสาเหตุที่ผลการเรียนต่ำในบางวิชา เพราะเรียนในโรงเรียนประจำแล้วไม่เข้าใจ ประกอบกับผู้ปกครองขาดการติดตามผลการเรียนของบุตรอย่างจริงจังจากโรงเรียน เพื่อหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวมีน้อยมาก จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้ปกครองมองเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องเรียนกวดวิชา เพราะหากผลการเรียนต่ำอาจส่งผลให้นักเรียนขาดความสนใจ และเบื่อหน่ายการเรียนในที่สุด ในขณะที่ผู้ปกครองท่านหนึ่งให้เหตุผลว่าเป็นเพราะผู้ปกครองเองไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาที่บุตรไม่เข้าใจเหมือนกับการเรียนในชั้นประถมหรือมัธยมต้นได้ เนื่องจากเนื้อหาวิชาที่ยาก ประกอบกับไม่มีเวลาเพียงพอ ทำให้การมาเรียนกวดวิชาของบุตรของตนเองยังได้รับการตอบรับจากผู้ปกครองทันทีที่นักเรียนขออนุญาตเรียนกวดวิชา ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนไม่แน่ใจว่าการเรียนกวดวิชาจะเป็นการช่วยเสริมให้มีความรู้มากขึ้น แต่อย่างน้อยก็ได้มีเวลาทบทวนความรู้ และคิดว่าการอนุญาตให้บุตรมาเรียนกวดวิชาถือเป็นการส่งเสริมและให้กำลังใจอย่างหนึ่ง นอกจากนี้สภาพการแข่งขันการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้ผู้ปกครองบางคนสนับสนุนให้บุตรเรียน

กวดวิชามากขึ้น เพราะต้องการให้บุตรสามารถแข่งขันในการเรียนกับเพื่อนในห้องได้ทางหนึ่งด้วย การเรียนกวดวิชาเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้ปกครองเชื่อว่าสามารถทำให้บุตรหันมาสนใจแสวงหาแห่งความรู้มากขึ้น ไม่ใช่เรียนเฉพาะในตำราหรือเรียนจากครูเพียงคนเดียว การสอนในปัจจุบันที่เน้นให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายช่วยย้ำเน้นให้ผู้ปกครองบางรายมีความรู้สึกว่าการเรียนกวดวิชามีความจำเป็นสำหรับบุตรหลานของตนมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น เมื่อพิจารณาเชื่อมโยงและมองในภาพรวมแล้วพบว่ามีประเด็นสำคัญๆ ที่จะอภิปรายดังต่อไปนี้

1. สภาพเงื่อนไขและความจำเป็นในการเรียนกวดวิชา

1.1 ความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาตนเองให้มีทักษะและความคุ้นเคยกับข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยทำให้นักเรียนเห็นความจำเป็นที่จะต้องเรียนกวดวิชา ถึงแม้ว่าการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตนเรียนอยู่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีแล้วก็ตาม การเรียนกวดวิชาไม่ได้บ่งบอกว่าการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาล้มเหลว โดยเฉพาะความรู้ที่ได้รับจากการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพียงพอสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่เหตุผลของการมาเรียนกวดวิชามาจากความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะในคณะที่มีคะแนนสอบเข้าสูง และเป็นที่ยอมรับของนักเรียนส่วนใหญ่ และเนื่องจากสภาพการแข่งขันที่มีสูงเป็นตัวแปรหนึ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนเห็นถึงความจำเป็นต้องเรียนกวดวิชาเพิ่มเติม

นอกจากนั้นเงื่อนไขและกระแสของสังคมที่ให้ความสำคัญกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้นักเรียนเกิดความไม่มั่นใจในตนเองเกรงว่าตนเองจะเรียนไม่ทันหรือแข่งกับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนที่เรียนกวดวิชามาก่อนและให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนที่ดีของครูในโรงเรียนกวดวิชา กระตุ้นให้มีความต้องการเรียนกวดวิชามากขึ้น เพื่อสร้าง

โอกาสให้เท่าเทียมกับผู้อื่น รวมทั้งพฤติกรรมส่วนตัวของนักเรียนส่วนใหญ่ยังเตรียมตัวไม่พร้อมสำหรับการสอบแข่งขัน ไม่สามารถควบคุมตนเองให้สนใจการเรียนตลอดเวลา ขาดการทบทวนเนื้อหาบทเรียนและฝึกทักษะในการคิดแก้ปัญหาโจทย์ตัวอย่างข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยด้วยตนเอง ดังนั้นการเรียนกวดวิชาจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยเติมความบกพร่องของตนเองได้

1.2 การวางจุดมุ่งหมายการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยไว้เพียงเป้าหมายเดียว และขาดการวางแผนในเรื่องการศึกษาต่อหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะหากพลาดหวังการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในขณะที่นักเรียนบางคนกำหนดให้ผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นตัวกำหนดในการเรียนกวดวิชาในคอร์สต่อไปอีกหรือไม่ หากพลาดหวังในปีนี้และยังยืนยันจะสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยต่อไปในปีถัดไป และใช้ช่วงเวลาที่เหลือในการเรียนกวดวิชาเพียงอย่างเดียว ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังมองว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นสิ่งเดียวที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการศึกษา ในขณะที่นโยบายและแผนการดำเนินงานเพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาอุดมศึกษาระบบอย่างชัดเจนว่าการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาไม่ควรเป็นเป้าหมายเพียงประการเดียวของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จึงควรเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่โลกของงานด้วย (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540, 13) ซึ่งสอดคล้องกับกับงานวิจัยของประกอบ คุณารักษ์ และคณะ (2543, 51) ซึ่งศึกษาสภาพความพร้อมของหน่วยงานทางการศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวว่าคุณภาพของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนหนึ่งมุ่งเน้นการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการเรียนเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ทำให้ละเลยเนื้อหาความรู้ การฝึกทักษะ และประสบการณ์บางส่วนที่ควรจะได้รับ ทำให้มีพื้นฐานความรู้ไม่ได้มาตรฐานสำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษา

1.3 พฤติกรรมการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน จากข้อมูลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการคล้อยตามกลุ่ม โดยเฉพาะการตัดสินใจเรียนกวดวิชาเมื่อเห็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนต่างหันมาให้ความสนใจ

กับการเรียนกวดวิชาจึงเกิดการคล้อยตาม โดยเฉพาะจากข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับคุณภาพการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชาจึงทำให้ตัดสินใจเรียนกวดวิชาด้วย โดยไม่มองถึงความจำเป็นมากนัก โดยเฉพาะการรวมกลุ่มเพื่อนประมาณ 3-4 คน และสมัครเรียนในรายวิชาเดียวกันและสถานที่เรียนกวดวิชาเดียวกัน สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมที่คล้อยตามกลุ่มได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Shibbutani (1972 อ้างถึงใน สุลีมาน นฤมล, 2531, 43) ที่กล่าวว่าอิทธิพลของบุคคลสำคัญ (Significant Other) แบ่งได้เป็นสองลักษณะคือ เป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบ (Comparison) และมีอิทธิพลทางด้านความคิด ความเชื่อ ดังนั้นจากการศึกษาครั้งนี้จึงยืนยันได้ว่านักเรียนจะใช้กลุ่มเพื่อน (Peer Group) เป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบกับตน ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจเลือกเรียนกวดวิชา การเลือกรายวิชาเรียน การเลือกสถานที่เรียนกวดวิชาหรือแม้กระทั่งการเลือกอาจารย์ผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางจิตวิทยาที่กล่าวถึงอิทธิพลทางสังคม (Social Influences) ว่าเป็นการกระทำของคนโดยคนหนึ่ง หรือหลายคนเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แนวคิดหรือความรู้สึกของคนอื่น และอิทธิพลทางสังคมจะแสดงออกมารูปของพฤติกรรมการคล้อยตามในสามรูปแบบคือ การคล้อยตาม (Conformity) การยอมทำตาม (Compliance) และการเชื่อฟัง (Obedience) (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2542, 174)

1.4 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่งผลต่อการเรียนเรียนกวดวิชา

1.4.1 มาตรฐานและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปรากฏการณ์การเรียนกวดวิชาซึ่งได้รับความนิยมในปัจจุบันเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญถึงมาตรฐานและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดการศึกษาที่ยังไม่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่มีความประสงค์ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย จากข้อมูลการศึกษาครั้งนี้พบว่าความแตกต่างในมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนทำให้นักเรียนและผู้ปกครองเกิดค่านิยมที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียง โดยเฉพาะการศึกษาในระดับชั้นมัธยม

ศึกษาตอนปลายที่ถือว่าเป็นจุดเชื่อมต่อในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาโดยพิจารณาจากชื่อเสียงและประวัติการก่อตั้งมานาน รวมทั้งจำนวนนักเรียนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ในแต่ละปี รวมทั้งประสบการณ์โดยตรงที่ผู้ปกครองบางคนเคยเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่มาก่อน จึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองมากขึ้น จึงพยายามให้บุตรได้มีโอกาสเข้ามาเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษาหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อหวังให้บุตรได้รับประสบการณ์รวมทั้งคุ้นเคยกับบรรยากาศการแข่งขันที่จะคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น และจากรายงานผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยฮ่องกง เรื่องสถาบันสอนกวดวิชาทั่วโลกพบว่านักเรียนในทวีปเอเชีย ส่วนใหญ่นิยมเรียนกวดวิชามากที่สุด โดยประเทศที่มีการเรียนกวดวิชามากก็มีโรงเรียนที่มีคุณภาพจำนวนจำกัด และมีความแตกต่างกัน (วลัยลักษณ์ พิริยะสุวรรณค์, 2543, 9)

1.4.2 การจัดการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โรงเรียนมัธยมศึกษาในการศึกษาค้นคว้าได้นำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Learning) ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน แต่การปฏิบัติยังไม่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาอาจจะยังแสดงบทบาทไม่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่วนหนึ่งน่าจะมาจากครูยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียน ยังปล่อยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติเพียงฝ่ายเดียว ขาดการควบคุมดูแลแนะนำและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม แม้ผู้เรียนจะยอมรับว่าการจัดรูปแบบการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนจะได้รับประโยชน์มากขึ้น ฝึกให้คิดเป็นระบบมากขึ้น และไม่เน้นความจำ แต่กระบวนการดังกล่าวต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมนาน จึงไม่เป็นที่ต้องการของผู้เรียน เนื่องจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างยังประสงค์ให้ครูสอนเนื้อหาให้มากที่สุด เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย

หากพิจารณาถึงระบบการสอนในโรงเรียนกวดวิชา พบว่ามีลักษณะการสอนที่ยังเน้นครูทำหน้าที่ให้ความรู้เป็นหลัก การสอนมีลักษณะบรรยายเป็นส่วนใหญ่ แต่ละห้องจึงมีผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ไม่มีสื่อและอุปกรณ์การสอนที่เสริมให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายและซักถามน้อยมาก เนื่องจากต้องเร่งรีบสอนเนื้อหาให้ครบตามประเด็นที่ใช้ในการออกข้อสอบ ผู้เรียนจึงไม่มีโอกาสในการฝึกทักษะวิธีคิดแก้ปัญหาโจทย์ เป็นเพียงรับฟังเทคนิคที่ผู้สอนแนะนำเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผลการเรียนกวดวิชาจึงไม่ได้เป็นตัวชี้วัดว่าจะทำให้ผู้เรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ผู้เรียนจำเป็นต้องนำเทคนิคการถ่ายทอดที่รับฟังมาฝึกทำโจทย์ตัวอย่างด้วยตนเองจึงจะประสบความสำเร็จจากการเรียนกวดวิชา นอกจากนั้นระบบการประเมินผลการเรียนที่จะถือว่าเป็นการตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนถือได้ว่าโรงเรียนกวดวิชาแทบจะไม่ให้ความสำคัญ คงมีเพียงการประเมินการสอนของอาจารย์เท่านั้น และมักจะทำการประเมินหลังจากสิ้นสุดการสอนในแต่ละคอร์ส

1.4.3 การรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าเรียนสายวิทยาศาสตร์ ระบบการสอบคัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในปัจจุบันใช้ระบบการสอบข้อเขียนซึ่งเป็นการวัดความรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นหลัก ดังนั้นนักเรียนคนหนึ่งสามารถทำคะแนนสอบคัดเลือกได้สูงกว่ายอมมีสิทธิเข้าเรียน วิธีการคิดคะแนนสอบทำโดยนำคะแนนสอบที่ได้ในแต่ละวิชามารวมกันแล้วจัดลำดับผู้เรียนจากคะแนนมากที่สุดถึงต่ำสุดแล้วทำการตัดคะแนนตรงตำแหน่งที่โรงเรียนจะสามารถรับได้ เนื่องจากวิธีการดังกล่าวทำให้มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่มีคะแนนสอบเข้ามาได้โดยทำคะแนนสอบในรายวิชาที่มีความจำเป็น สำหรับการเรียนต่อในสายวิทยาศาสตร์ซึ่งต้องการลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นนักวิทยาศาสตร์ มีความใฝ่รู้ อยู่ตลอดเวลา และชอบค้นคว้า ศึกษาทดลอง แต่ด้วยระบบการสอบที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกผู้เรียนโดยพิจารณาความเหมาะสมของผู้เรียนเป็นเหตุให้ผู้เรียนที่เข้ามาไม่มีคุณลักษณะตามที่ควรจะเป็น และ

ปัจจัยเหล่านี้ได้ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียน โดยเฉพาะผู้เรียนส่วนใหญ่ยังต้องการให้ครูทำหน้าที่สอนเนื้อหาให้ตลอดเวลา มีวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองน้อยมาก รวมทั้งยังขาดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Attitude) ซึ่งพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการทดลองทางวิทยาศาสตร์และไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนเพื่อค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพียงแต่ต้องการความรู้ที่สำเร็จรูปเพื่อใช้ในการสอบเท่านั้น โดยเฉพาะความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

1.4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับศิษย์ในอดีตได้ถูกแปรเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม ความสนิทสนมคุ้นเคยกัน และเต็มใจถ่ายทอดวิชาความรู้ให้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ศิษย์ไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ รวมทั้งเป็นที่พึ่งพาของศิษย์มีน้อยลง โดยเฉพาะนักเรียนบางคนยืนยันว่าหากตนเองไม่เข้าใจเนื้อหาการสอนของครูในโรงเรียนมัธยม ส่วนใหญ่มักจะนำปัญหาและข้อสงสัยเหล่านั้นมาสอบถามครูในโรงเรียนกวดวิชา ข้อมูลดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความสนิทสนมและความไว้วางใจระหว่างกันมีน้อยลง อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา กับนักเรียนยังมีความหลากหลาย และขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของครูแต่ละคนด้วย นักเรียนส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ยังมีความเป็นครูสูงกว่าครูในโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งผู้เรียนแทบจะไม่มี ความผูกพันกับผู้สอนเลย บทบาทของครูแปรเปลี่ยนไปเป็นความสัมพันธ์ในเชิงหน้าที่ และบทบาทที่แตกต่างกัน ความรักความเอาใจใส่และความใกล้ชิดไม่สามารถสัมผัสได้ในโรงเรียนกวดวิชา แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ได้คาดหวังว่าการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตนเองกับครูในโรงเรียนกวดวิชาจะส่งผลต่อการเรียน

2. กระบวนการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา

2.1 กระบวนการตัดสินใจในการเลือกสถานที่เรียนกวดวิชาและการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอน ส่วนใหญ่ยังมีค่านิยมการเลือกโดยการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่ม ดังนั้นอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ โดยเฉพาะนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับต่ำ จึงควรพิจารณาความรู้

พื้นฐานเดิมของตนเองอยู่ในระดับใด เพราะหากตัดสินใจเรียนกวดวิชาในกลุ่มเพื่อนที่มักเลือกอาจารย์ในโรงเรียนกวดวิชาที่การสอนเฉพาะการฝึกทำข้อสอบเพียงเดียว อาจทำให้ไม่ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการเรียนกวดวิชา ดังนั้นควรพิจารณาคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนที่ไม่ได้มุ่งเน้นการสอนเฉพาะข้อสอบเท่านั้น แต่มีการอธิบายเนื้อหาในรายวิชาที่เรียนมามากขึ้นเพื่อจะได้มีโอกาสในการทบทวนเนื้อหาอีกทางหนึ่งด้วย

2.2 ระบบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษา

ต่อในมหาวิทยาลัยระบบใหม่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา

ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในปัจจุบันซึ่งมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ โดยกำหนดเวลาสอบปีละสองครั้งคือในเดือนตุลาคม และเดือนเมษายน ของทุกปี และเริ่มใช้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา พบว่าระบบดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชา โดยเฉพาะการแบ่งช่วงเวลาในการเรียนกวดวิชาออกเป็นสองช่วง และเน้นเรียนในรายวิชาที่ตนเองถนัดก่อนและคาดว่าจะทำคะแนนในการสอบครั้งแรกได้ดีกว่า ส่วนรายวิชาที่เหลือจะเรียนกวดวิชาในช่วงหลัง จึงพบว่านักเรียนมีการเรียนกวดวิชาหลายวิชามากขึ้น ไม่ใช่เฉพาะรายวิชาที่ต้องอาศัยทักษะการคำนวณเท่านั้น

นอกจากนั้นการแจ้งคะแนนผลการสอบถือเป็นการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการตัดสินใจเรียนกวดวิชาในรายวิชาที่ทำคะแนนได้ไม่ดี เพื่อสมัครสอบปีในรายวิชาดังกล่าวใหม่อีกครั้ง ดังนั้นการแจ้งคะแนนดูเหมือนจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเรียนกวดวิชามากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผลดีของการแจ้งคะแนนแก่ผู้สอบสามารถทำให้นักเรียนนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนของตนเองได้

อย่างไรก็ตามการสอบคัดเลือกระบบใหม่ได้ใช้คะแนนสอบจากหลายแหล่งมากขึ้น โดยมีการกำหนดน้ำหนักคะแนนจากโรงเรียนร้อยละ 10 โดยแบ่งเป็นสองส่วนคือ คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) และคะแนนเรียงลำดับภายในโรงเรียนเทียบอัตราร้อยที่เรียกว่า เปอร์เซนไทล์แรงค์ (Percentile Rank) ถือได้ว่าเป็นการให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

ปกติมากขึ้น นักเรียนกลับมาให้ความสำคัญกับการเรียนในระบบมากขึ้น แทนที่จะให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชา แต่อย่างไรก็ตามผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนบางคนเริ่มให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชาที่ครูในโรงเรียนที่ตนเรียนอยู่มากขึ้น โดยเฉพาะการเรียนหลังเลิกเรียนในตอนเย็นควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหาในห้องเรียน เพราะจะส่งผลดีต่อเกรดที่จะได้รับสูงขึ้น และจะเป็นประโยชน์ต่อการคิดนำหนักคะแนนในการสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ถึงแม้ว่าระบบการสอบคัดเลือกระบบใหม่ในปัจจุบันจะไม่ใช่วิธีที่สมบูรณ์ที่สุด แต่นับว่าเป็นก้าวแรกของการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อโครงสร้างการศึกษาอื่น ๆ และเริ่มดำเนินการมาในระยะหนึ่ง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการคัดเลือกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้คนที่ดีที่สุดเหมาะสมที่สุดเข้าสู่ระบบการศึกษาต่อไป (ประกอบ บุปรัตน์, 2542, 103) ดังที่ศาสตราจารย์นายแพทย์เกษม วัฒนชัย (2542, 2) ได้กล่าวในการสัมมนาทางวิชาการ สู่เส้นทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย ครั้งที่ 3 เรื่อง การคัดเลือกนักศึกษา ระบบใหม่: GPA และ PR สำคัญอย่างไร เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2542 ได้กล่าวว่า การสอบคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาในแต่ละระดับการศึกษานั้น ข้อสำคัญจะต้องไม่ไปทำลายเจตนารมณ์ของการศึกษาในระดับก่อนหน้านั้น การสอบเข้ามหาวิทยาลัยต้องไม่ทำลายปรัชญาของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการทำให้เด็กละทิ้งการเรียนตามหลักสูตรหันมาตั้งหน้าตั้งตากวดวิชา และให้ความสำคัญเฉพาะบางรายวิชาเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้เท่านั้น

3. ค่านิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.1 การกวดวิชาเป็นการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่า ผลเสียทางด้านเศรษฐกิจของการกวดวิชาคือ ทำให้ผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ค่าเล่าเรียน รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น แต่จากผลการวิจัยกลับพบว่าผู้ปกครองกลับมีความพอใจและเต็มใจให้การสนับสนุนบุตรเรียนกวดวิชาอย่างเต็มที่ ในขณะที่นักเรียนยังคงเชื่อว่าการเรียนกวดวิชาอาจมีส่วนช่วยในการเพิ่มความรู้ให้สูงขึ้น และเพิ่มโอกาสในการสอบเข้า

มหาวิทยาลัย ในขณะที่ผู้ปกครองยังขาดการติดตามหรือสอบถามและมีข้อมูลไม่มากนักเกี่ยวกับการสอนในโรงเรียนกวดวิชา โดยเฉพาะความรู้ที่บุตรหลานของตนเองจะได้รับเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่ต้องเสียไปเป็นจำนวนมากว่าคุ้มค่าหรือไม่ แม้ในสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำแต่ผู้ปกครองก็พยายามทุกวิถีทางที่จะให้บุตรหลานมีโอกาสเรียนกวดวิชา ในบางครอบครัวมีการวางแผนการใช้จ่ายที่รัดกุมขึ้นเพื่อนำมาจุนเจือจ่ายค่าเล่าเรียนกวดวิชา แต่ผู้ปกครองก็ทำด้วยความเต็มใจ แม้จะไม่มั่นใจมากนักถึงผลที่จะได้รับจากการเรียนกวดวิชาว่าจะทำให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้แต่กลับคิดว่าเป็นวิธีการเดียวที่สามารถสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้บุตรหลานฝ่าฟันไปให้ถึงจุดมุ่งหมายได้ ดังนั้นผู้ปกครองจึงมักไม่ได้มอบหมายงานให้บุตรหลานรับผิดชอบช่วยเหลือครอบครัว หรือทำกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้บุตรหลานมีเวลาอย่างเต็มที่ในการเตรียมตัวสอบ ประกอบกับการมาเรียนกวดวิชาซึ่งต้องใช้เวลาลดลงทั้งวันในวันหยุด และต้องใช้เวลาสำหรับเดินทางจึงไม่ได้มอบหมายงานให้บุตรหลานต้องรับผิดชอบ

โดยทั่วไปแล้วทางโรงเรียนกวดวิชาจะไม่ได้รับประกันว่าเมื่อผู้เรียนลงทุนสมัครเรียนกวดวิชาแล้วจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ตามที่ต้องการเสมอไป เพราะการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยแต่ละปีมีจำนวนที่รับได้อย่างจำกัดไม่เพียงพอกับความต้องการและมีอัตราการแข่งขันที่สูง ดังนั้นผู้ที่เรียนกวดวิชาแล้วยังมีโอกาสสูงที่จะพลาดหวังจากการสอบได้ ในสภาพความจริงนักเรียนและผู้ปกครองกลับให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชามากขึ้นโดยการเตรียมและวางแผนการเรียนตั้งแต่เริ่มต้นก่อนจะมีการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ดังนั้นนักเรียนส่วนใหญ่ในการศึกษาค้นคว้านี้จึงผ่านการเรียนกวดวิชามาก่อนที่จะเข้าเรียนในรายวิชาเพื่อเตรียมตัวสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ดังนั้นจะเห็นว่ามีนักเรียนและผู้ปกครองบางคนให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชาตั้งแต่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เกือบทุกรายวิชา และจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาตลอดเวลา

อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบถึงต้นทุนพบว่ากิจการโรงเรียนกวดวิชาที่มีการใช้ทรัพยากรน้อยกว่า

การลงทุนการจัดการศึกษาในระบบ แต่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดได้ และยังคงตอบสนองความต้องการของตลาดได้ดี เน้นเป้าหมายเพื่อให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว ในขณะที่การจัดการศึกษาในระบบต้องใช้ต้นทุนในการศึกษาสูงมากทั้งด้านตัวอาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์เพื่อการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาหลายฝ่ายในการบริหารจัดการที่ต้องประสานความร่วมมือกันในการดำเนินงานเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของการศึกษา นอกจากนั้นจากรายงานผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยฮ่องกง เรื่องสถาบันสอนกวดวิชาทั่วโลกพบว่า ประเทศไทยมีการใช้จ่ายเงินค่าเรียนกวดวิชา มากเป็นอันดับที่สี่ของโลก โดยอันดับหนึ่งได้แก่ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และได้หวัน ตามลำดับ (วัลย์-ลักษณ์ พิริยะสุรวงศ์, 2543, 9)

3.2 การกวดวิชาไม่ส่งผลเสียต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนและครอบครัว จากผลการวิจัยที่พบว่า การเรียนกวดวิชาไม่ได้มีผลเสียต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในโรงเรียนและครอบครัว ผู้เรียนยังคงดำเนินชีวิตและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดตามปกติ จึงดูเหมือนว่าการเรียนกวดวิชาไม่ได้สร้างปัญหาให้กับผู้เรียน แต่หากพิจารณาอย่างรอบคอบพบว่า สาเหตุของความเชื่อดังกล่าวน่าจะมาจากที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ผู้ปกครองไม่ได้มอบหมายงานให้รับผิดชอบมากนัก และบางคนมาอาศัยอยู่หอพักหรือบ้านญาติจึงมีเวลาเพียงพอสำหรับการเรียนกวดวิชาและทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ได้อย่างลงตัว และการมีโอกาสเรียนกวดวิชาซึ่งถือว่าเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอบแข่งขัน น่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถลดความเครียดจากสภาพการแข่งขันในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ดังนั้นอัตราการขยายตัวของกิจการยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องและแนวโน้มสูงขึ้น

ในขณะที่บทความวิเคราะห์เชิงวิชาการเรื่องเปรียบเทียบการเรียนกวดวิชากับการเรียนในระบบระบุถึงผลเสียของการเรียนกวดวิชาว่าเมื่อนักเรียนใช้เวลาให้กับการเรียนกวดวิชาแล้วสัดส่วนการใช้เวลาสำหรับกิจกรรมอื่นๆ น้อยลง รวมถึงการใช้เวลาร่วมกันในครอบครัว เพราะเด็กมีเวลาให้กับพ่อแม่ และคนใน

ครอบครัวน้อยลง ซึ่งจะทำให้เกิดความห่างเหิน เด็กอาจไม่ได้รับการปลูกฝังดูแล (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544, 38) รวมทั้งการจัดเสวนาราชภัฏพิจารณาเรื่องการกวดวิชาได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ ซึ่งจัดโดยสถาบันราชภัฏสวนดุสิตและสวนสุนันทา เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2542 ผลจากโพลของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ระบุว่า การมุ่งเรียนกวดวิชาทำให้เด็กขาดพัฒนาการในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านคุณธรรม จริยธรรม กลายเป็นมนุษย์ไม่สมบูรณ์ (กัญญาคิดแก้ปัญหาการกวดวิชา, 2542) อย่างไรก็ตามกระแสการเรียนกวดวิชาไม่ใช่ส่งผลเสียเฉพาะนักเรียนที่เตรียมตัวในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเท่านั้น แม้กระทั่งเด็กอนุบาลที่ประสงค์จะสอบเข้าศึกษาต่อในชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งก็ถูกผู้ปกครองนำไปเรียนกวดวิชาด้วยเช่นกัน ทำให้เด็กจำนวนมากต้องเสียเงิน เสียเวลา และอาจทำให้เด็กเกิดความเครียดตั้งแต่วัยเยาว์ เนื่องจากขาดโอกาสในการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม หรือการดำเนินชีวิตอย่างอิสระตามที่วัยเด็กควรจะได้รับ

สำหรับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีเป้าหมายการเรียนที่ชัดเจน เรียนด้วยความสมัครใจ ผู้ปกครองไม่ได้บังคับ ดังนั้นนักเรียนจึงไม่มีความเครียดจากการเรียน กลับภูมิใจและยินดีที่มีโอกาสเข้ามาเรียนกวดวิชา นอกจากนี้ใช้เวลาในการเรียนกวดวิชาในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดเรียนในโรงเรียนนักเรียนจึงมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนได้ตามปกติ และมีเวลาอยู่กับครอบครัวอยู่ตลอดเวลา จึงมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของครอบครัวได้ตามปกติ แต่อาจมีการปรับเปลี่ยนเวลาเพื่อให้เหมาะสมและทุกคนในครอบครัวเข้าร่วมได้ตามปกติ ในขณะที่นักเรียนซึ่งมาพักอาศัยอยู่หอพักและมักอาศัยอยู่กับญาติเป็นผู้ดูแลและให้ความอบอุ่นแทนผู้ปกครองอยู่แล้ว และอาศัยวิธีการติดต่อในลักษณะการติดต่อและพูดคุยกับผู้ปกครองโดยการสื่อสารในรูปแบบอื่นๆ อยู่ตลอดเวลา ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าการเรียนกวดวิชาไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนและครอบครัวแต่ประการใด

ข้อเท็จจริงบางประการเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา

1. ลักษณะเด่นของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนกวดวิชาที่ต้องรับว่าเป็นจุดเด่นของการจัดการเรียนการสอนที่ต่างจากรูปแบบการสอนในระบบโรงเรียนคือ เน้นการติวเข้มเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา โดยครูมักจะเน้นไปที่การให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และความชำนาญในการทำข้อสอบเข้าศึกษา ดังนั้นคนที่เรียนกวดวิชาจึงมีโอกาสทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้มากกว่าคนที่ไม่ได้เรียน อย่างไรก็ตามภาพสะท้อนจากปรากฏการณ์การเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยในปัจจุบันได้ส่งผลให้ผู้ปกครอง และนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ยอมรับและเชื่อว่าการเรียนกวดวิชาจะส่งผลดีต่อการสอบคัดเลือก จึงมักจะส่งบุตรหลานของตนเองให้เรียนกวดวิชา ค่านิยมดังกล่าวได้ขยายวงกว้างมาสู่การศึกษาในทุกระดับชั้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2544, 10) ที่กล่าวว่าค่านิยมและความเชื่อคือตัวกระตุ้นที่สำคัญที่สุดที่ทำให้นักเรียนหันมาเรียนกวดวิชา

2. การกวดวิชาเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เรียนอ่อนสามารถได้รับการพัฒนาความรู้อย่างเฉพาะเจาะจง โดยเฉพาะเนื้อหาที่มักใช้ในการออกสอบภายในเวลาอันสั้น เพราะโรงเรียนกวดวิชาที่มีรูปแบบการสอนที่กระชับและสรุปเนื้อหาให้สั้น และมีลักษณะการสอนเนื้อหาที่มีความเป็นพลวัตสูง กล่าวคือสามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่ายตามแนวโน้มทิศทางของการออกข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในแต่ละปี ในขณะที่การเรียนในระบบจำเป็นต้องเรียนเนื้อหาแม้จะไม่พบในการออกข้อสอบก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาอย่างครอบคลุม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และมีเป้าหมายมากกว่าการเรียนเพื่อติวเข้มเนื้อหาความรู้เฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายระบบการสอนในโรงเรียน และไม่เห็นคุณค่าการเรียนเพื่อศึกษาหาความรู้เท่าที่ควร เพราะไม่เห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน โดยเฉพาะผลจากการสอบเข้าศึกษาต่อ

3. เทคนิคการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชาที่พยายามสอนให้ผู้เรียนใช้เทคนิคในการแก่งข้อสอบอย่างมีหลักการ แม้ว่าจะไม่ได้รับความรู้ในเนื้อหาวิชาการมากนัก แต่อย่างน้อยก็เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง และสามารถสร้างโอกาสในการสอบแข่งขันมากขึ้น จึงทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่สนใจที่จะเข้ามาเรียนกวดวิชาเพื่อให้ได้เทคนิคดังกล่าวมากขึ้น

4. การเรียนกวดวิชาเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบคุณภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีคุณภาพการสอนดีเพียงใดเมื่อเทียบกับการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชา โดยเฉพาะปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ยังมีความแตกต่างกัน

5. ประโยชน์ทางอ้อมที่ผู้เรียนได้รับคือการได้มีโอกาสเข้ามาสัมผัสบรรยากาศการแข่งขัน ซึ่งอาจส่งผลดีต่อผู้เรียนในการเปรียบเทียบและประเมินความรู้ของตนเองกับกลุ่มเพื่อน ก่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาตนเองได้ทางหนึ่ง

6. ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนกวดวิชาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานไม่ดัดนัก อาจจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้า และทบทวนบทเรียนด้วยตนเองมากขึ้นก่อนเข้าเรียน แม้การเรียนในโรงเรียนกวดวิชาจะมีการปูพื้นฐานก่อนเรียน แต่เป็นเพียงการสรุปเนื้อหาสั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนนำมาเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาโจทย์ข้อสอบเท่านั้น ไม่ได้มุ่งเน้นการอธิบายเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาเป็นหลัก ดังนั้นหากผู้เรียนไม่ได้พัฒนาดตนเองควบคู่ไปกับการเรียนกวดวิชาอาจไม่ได้ผลตามที่ตั้งใจไว้ และเป็นการเรียนที่เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์

7. การเรียนกวดวิชาไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้อย่างแท้จริง เพราะเน้นเพียงการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้เพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ผู้ปกครองจึงควรปลูกฝังและให้การส่งเสริมและพัฒนาในด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไป

8. ผู้ปกครองควรสอบถามบุตรถึงประสิทธิภาพของการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชา และประโยชน์

หรือความรู้ที่ได้เพิ่มขึ้นจากการเรียนกวดวิชา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการตัดสินใจส่งเสริมให้บุตรเรียนกวดวิชา หรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้อื่นๆ ที่เหมาะสมกว่า

9. นักเรียนมีค่านิยมที่จะเรียนกวดวิชากับผู้สอนที่มาจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง และเชื่อว่าประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา และมีความคุ้นเคยกับแนวการออกข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสมากขึ้นในการสอบ แต่ในสภาพความเป็นจริงอาจารย์จากมหาวิทยาลัยที่เข้ามาสอนกวดวิชาไม่มีสิทธิ์ในการออกข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

การเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลายเป็นค่านิยมของผู้ที่ประสงค์จะสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างค่านิยมและความเชื่อที่ถูกต้องให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้นำมาเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ ให้เกิดผลในทุกระดับดังนี้

1. ระดับครอบครัว ควรมีการกระตุ้นและปรับเปลี่ยนค่านิยมให้ผู้ปกครองมีเจตคติเห็นความสำเร็จทางการศึกษาในแง่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนมากกว่าการมุ่งเน้นและยอมรับยกย่องคนที่มีวุฒิการศึกษาสูงหรือคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตว่าจำเป็นต้องผ่านกระบวนการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยกระบวนการสอดแทรกผ่านสื่อต่างๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ และสิ่งพิมพ์ทุกประเภทรวมทั้งให้ผู้ปกครองแนะนำและชี้ให้บุตรเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับและผลเสียจากการเรียนกวดวิชา นอกจากนี้ผู้ปกครองควรส่งเสริมให้บุตรได้รับการพัฒนาทางด้านอื่นๆ เช่น พัฒนาในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านความรู้ เพื่อให้บุตรเป็นคนดีของสังคมต่อไปในอนาคต

2. ระดับโรงเรียน ควรมีการพิจารณาและปรับเปลี่ยนนโยบายการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะนักเรียนให้ความสำคัญในการเรียนในชั้นเรียนลดลง แต่กลับให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชามากขึ้น เพื่อแก้ปัญหา

ดังกล่าวทางโรงเรียนควรพิจารณาแนวทางในแก้ปัญหา ดังนี้

2.1 กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย โดยเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนจัดการสอนเสริมนอกเวลาราชการมากขึ้น และเน้นเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยตลอดทั้งปีการศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถของผู้สอนอีกทางหนึ่ง เพราะเข้าใจปัญหาการเรียนของนักเรียนได้ดีกว่าครูในโรงเรียนกวดวิชา

2.2 ควรปรับปรุงระบบการแนะแนวการศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจังภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้ นักเรียนมีข้อมูลที่เพียงพอในการตัดสินใจเลือกเรียนในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ มากขึ้น แทนที่จะมุ่งเน้นการเรียนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว

2.3 ควรพิจารณาทบทวนหลักสูตรโครงสร้าง 3 ที่ปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้สอดคล้องกับการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยระบบใหม่ เพราะเป็นการเน้นให้ผู้เรียนให้ความสำคัญกับการเรียนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.4 เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะด้านกระบวนการคิดของนักเรียน ควรพัฒนาวิธีการสอนให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้เน้นการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-based Learning) เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะในการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และประมวลความรู้เข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยลดการสอนเนื้อหาหลงใหลอีกด้วย

3. ระดับทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ควรพิจารณาระบบการสอบคัดเลือกดังนี้

3.1 การเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในการออกข้อสอบเพราะเป็นผู้ที่ดำเนินการสอนโดยตรง ย่อมเข้าใจเนื้อหาที่ตนเองสอนอยู่ได้เป็นอย่างดีและสามารถออกข้อสอบที่เน้นทักษะและกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น เพราะคลุกคลีอยู่กับ

นักเรียนโดยตรง ในขณะที่อาจารย์จากระดับมหาวิทยาลัย
เข้ามาช่วยดูแลในเรื่องความแม่นยำ ความลึกซึ้งในเนื้อหา
มากขึ้นเพื่อให้ได้ข้อสอบที่มีคุณภาพที่ดี

3.2 เผยแพร่และจัดทำเฉลยข้อสอบคัดเลือก
เข้ามหาวิทยาลัยอย่างเปิดเผยจากหน่วยงานของทบวง
มหาวิทยาลัยโดยตรง เพื่อแก้ปัญหาการเฉลยข้อสอบที่
ไม่ตรงกันของผู้จัดทำแต่ละแห่ง ซึ่งทำให้นักเรียนและครู
เกิดความสับสนในการหาคำตอบที่ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- กัญจนา. คิดแก้ปัญหาทวิวิชา. (2542). มติชนรายวัน, 1
สิงหาคม, น. 4.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **เส้นทางสู่ความสำเร็จของการ
ปฏิรูปการศึกษาไทย: แนวการดำเนินการปฏิรูปการ
ศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). เปรียบเทียบการเรียน
กวดวิชากับการเรียนในระบบ. วารสารการศึกษาวันนี้,
2(มิถุนายน), 38.
- เกษม วัฒนชัย. (2542). รายงานการสัมมนาทางวิชาการ **สู่
เส้นทางปฏิรูปอุดมศึกษาไทย ครั้งที่ 3 เรื่อง การ
คัดเลือกนักศึกษาระบบใหม่: GPAX, PR สำคัญ
อย่างไร.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัด.
- เด็กเตรียมเอ็นทรานซ์คิดอย่างไรต่อการศึกษาไทย. (2541).
วัฏจักรแห่งงาน, 17 มีนาคม, 4.
- ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักทดสอบกลาง. (2540). **คุณสมบัติ
และเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดม
ศึกษาระบบใหม่.** กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2540). **รายงานการสอบคัดเลือกเข้า
ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2540.**
กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2539). **รายงานการสอบคัดเลือกเข้า
ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2539.**
กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2538). **รายงานการสอบคัดเลือกเข้า
ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2538.**
กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2537). **รายงานการสอบคัดเลือกเข้า
ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2537.**
กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.

- ประกอบ คู่ปรัดน์. (2542). **รายงานการสัมมนาทางวิชาการ
สู่เส้นทางปฏิรูปอุดมศึกษาไทย ครั้งที่ 3 เรื่อง
การคัดเลือกนักศึกษาระบบใหม่: GPAX, PR สำคัญ
อย่างไร.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัด.
- ประกอบ คุณารักษ์ และคณะ. (2543). **สภาพความพร้อม
ของหน่วยงานทางการศึกษา ต่อการปฏิรูปการศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ.** นครปฐม: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์.
- ไพฑูริย์ สีนลรัตน์. (2544). **เผยเหตุเด็กไทยแห่งเรียนกวด
วิชา ค่านิยม ความเชื่อคือตัวกระตุ้น.** เดลินิวส์, 2
มกราคม, 10.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2530). บทนำ. **วารสารการศึกษาแห่ง
ชาติ, 21**(ธันวาคม-มกราคม), 5.
- วัลย์ลักษณ์ พิริยะสุรวงศ์. (2542). **กวดวิชากับระบบแพ้
คัดออก. สานปฏิรูป, 2**(เมษายน), 4.
- วัลย์ลักษณ์ พิริยะสุรวงศ์. (2543). **เด็กไทยเรียนกวดวิชามาก
เป็นอันดับ 4 ของโลก. สานปฏิรูป, 3**(กรกฎาคม), 9.
- ศุภีมาน นฤมล. (2531). **นางงามตุ๊กกระจก: การศึกษากระบวน
การกลายเป็นหมอนวดไทย.** กรุงเทพฯ: ส่องสยาม.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2542). **ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิต
วิทยาสังคม.** สกลนคร: คณะวิชาครุศาสตร์ สถาบัน
ราชภัฏสกลนคร.
- สุภาพรณี พลนิกร. (2540). **ทัศนคติและพฤติกรรมของ
นักเรียนในการเรียนกวดวิชาเข้ามหาวิทยาลัย. คู่แข่ง,
17**(เมษายน), 82-85.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2540). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์
ครั้งที่ 7).** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรวิรัช นาคกรรพ และ สังวรณ์ รัตกระโทก. (2542).
**บทวิเคราะห์กระแสความเคลื่อนไหวทางการศึกษา
ของนานาชาติในรอบปี 2540-2541.** กรุงเทพฯ:
ศูนย์วิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อภิชัย พันธเสน. (2530). **กวดวิชา: เหตุและผลที่เกิดขึ้น.
วารสารการศึกษาแห่งชาติ, 21** (ธันวาคม-มกราคม),
14-33.
- Shibbutani, T. 1972. The Reference Group Reconsi-
dered. In Maniss and Meltzer (eds.). **Symbolic
Interaction: A Reader in Social Psychology.**
(2nd ed.). Boston: Allyn and Bacon.